

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om grundläggande utbildning, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om statsandel för kommunal basservice ändras.

Enligt propositionen ska det till lagen om grundläggande utbildning fogas bestämmelser om påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen.

I propositionen föreslås det att bestämmelser om finansiering av den nya verksamheten fogas till lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och att ett tekniskt omnämnande av den nya finansieringen fogas till lagen om statsandel för kommunal basservice. I lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreslås en ändring av ikraftträdandebestämmelsen.

I propositionen föreslås dessutom att maximibeloppet för de avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs, i syfte att kompensera kommunerna för nedskärningen i den statliga finansieringen som görs i statsandelen för morgon- och eftermiddagsverksamhet, och avgifterna binds till index.

Propositionen genomför föresatsen i statsminister Petteri Orpos regeringsprogram, enligt vilken det görs möjligt att förlänga den förberedande undervisningen till två år i situationer där det bedöms vara nödvändigt för att säkerställa tillräckliga språkliga färdigheter.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2026. Ändringen av maximiavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet avses emellertid träda i kraft redan den 1 januari 2026 och indexjusteringen av avgifterna först den 1 augusti 2027.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
2.1 Förberedande undervisning	4
2.1.1 Förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och ordnandet av den i lagstiftningen	4
2.1.2 Antalet elever med invandrarbakgrund	5
2.1.3 Finansiering av förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen	6
2.1.4 Ordande av förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen.....	6
2.1.5 Utvärdering av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen	7
2.2 Stödande av undervisningsspråket inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen	8
2.2.1 Inledning	8
2.2.2 Språkmedveten undervisning.....	9
2.2.3 Stödundervisning i undervisningsspråket inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen	9
2.2.4 Undervisning i lärokursen i finska eller svenska som andraspråk och litteratur (S2)	9
2.2.5 Statsunderstöd för kompletterande undervisning för elever med ett främmande språk som modersmål	10
2.2.6 Undervisning i det egna modersmålet	11
2.3 Morgon- och eftermiddagsverksamhet	11
2.3.1 Morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever och ordnandet av den i lagstiftningen	11
2.3.2 Praxis	12
2.3.3 Avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet	12
2.3.4 Statlig finansiering av morgon- och eftermiddagsverksamhet	13
3 Målsättning	13
4 Förslagen och deras konsekvenser	14
4.1 De viktigaste förslagen	14
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	15
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	15
4.2.1.1 Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen	15
4.2.1.2 Förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen	16
4.2.1.3 Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet	16
4.2.2 Samhälleliga konsekvenser.....	17
4.2.2.1 Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen	17
4.2.2.2 Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet	17

4.2.2.3 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna	18
4.2.2.4 Jämlikhet och jämställdhet	18
4.2.2.5 Konsekvenser för myndigheterna	19
4.2.2.6 Konsekvenser för välfärden	20
4.2.2.7 Konsekvenser för barn	21
4.2.3 Konsekvenser för dataskyddet och informationshanteringen	22
5 Alternativa handlingsvägar	24
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	24
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	25
6 Remissvar	26
7 Specialmotivering	28
7.1 Lagen om grundläggande utbildning	28
7.2 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	31
7.3 Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	32
7.4 Lagen om statsandel för kommunal basservice	32
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	32
9 Ikraftträdande	32
10 Verkställighet och uppföljning	33
11 Förhållande till andra propositioner	33
11.1 Samband med andra propositioner	33
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	33
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	33
12.1 Jämlikhet	34
12.2 Kulturella rättigheter	36
12.3 Rätten till social trygghet	37
12.4 Skydd av personuppgifter	37
12.5 Kommunernas uppgifter	38
12.6 Skyldigheten att trygga grundläggande och mänskliga rättigheter	38
LAGFÖRSLAG	40
1. Lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning	40
2. Lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	43
3. Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	46
4. Lag om ändring av 24 § i lagen om statsandel för kommunal basservice	47
PARALLELLTEXT	48
1. Lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning	48
2. Lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	53
3. Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	57
4. Lag om ändring av 24 § i lagen om statsandel för kommunal basservice	59

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Statsminister Petteri Orpos regering har fastställt att det ökade antalet barn med ett främmande språk som modersmål ska beaktas i samband med utvecklandet av den grundläggande utbildningen. I regeringsprogrammet anges därtill att det görs möjligt att förlänga den förberedande undervisningen till två år.

I regeringsprogrammets avsnitt Ett kunnigt Finland finns följande skrivning: ”Dessutom görs det möjligt att förlänga den förberedande undervisningen till två år i situationer där det bedöms vara nödvändigt för att säkerställa tillräckliga språkliga färdigheter. Tillräcklig finansiering reserveras för detta ändamål.”

I samband med ramförhandlingarna den 23 april 2025 fastställde regeringen att 13,8 miljoner euro anvisas för tilläggsundervisning för förberedande undervisning från och med 2026. Med finansieringen görs det möjligt att förlänga den förberedande undervisningen till två läsår i situationer där det bedöms vara nödvändigt för att säkerställa att eleven har tillräckliga språkliga färdigheter.

I fråga om morgon- och eftermiddagsverksamheten fastställde regeringen i samband med ramförhandlingarna den 23 april 2025 att statsandelen för morgon- och eftermiddagsverksamheten sänks med 7 miljoner euro som en del av anpassningsåtgärderna och att kommunerna kompenseras för nedskärningen genom att de maximala avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs på motsvarande sätt.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet.

Utlåtanden om utkastet till propositionen har begärts av de centrala ministerierna, myndigheterna och andra intressentgrupper. Utkastet till proposition var på remiss på webbplatsen Utlåtande.fi under perioden 23.6–6.8.2025. Regeringspropositionen har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och förvaltning den 16 september 2025.

Beredningsunderlaget till propositionen finns till påseende på adressen <https://okm.fi/sv/alla-ukm-projekt> och har identifieringskod OKM030:00/2025.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Förberedande undervisning

2.1.1 Förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och ordnandet av den i lagstiftningen

Enligt 5 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning kan kommunen ordna förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen. Enligt 3 § 3 mom. i läropliktslagen (1214/2020) kan läropliktiga delta i förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen. Det är frivilligt för kommunerna att ordna förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen. Förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen

ordnas inte för en studerande vars skyldighet enligt 26 § 1 mom. att fullgöra den grundläggande utbildningen har upphört.

Privata utbildningsanordnare kan ordna förberedande undervisning med stöd av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning.

Omfattningen av den förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen motsvarar ett års lärokurs. Med stöd av lagen om grundläggande utbildning utfärdas bestämmelser om undervisningens omfattning genom förordning. (9 § 3–4 mom. i lagen om grundläggande utbildning).

I 3 § i förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) finns bestämmelser om undervisningens omfattning per år och vecka. I 3 mom. föreskrivs det att ”förberedande undervisning inför den grundläggande utbildningen ges 6–10-åriga barn under minst 900 timmar och äldre under minst 1000 timmar. Den som deltar i undervisningen har rätt att flytta över till den grundläggande utbildningen eller förskoleundervisning innan ovan nämnda timantal har uppnåtts om han har förutsättningar att följa den grundläggande utbildningen eller förskoleundervisningen.”

Enligt 5 § 4 mom. i statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen (422/2012) är målet för den förberedande undervisningen för invandrare inför den grundläggande utbildningen att ge eleverna behövliga färdigheter i finska eller svenska samt nödvändiga andra färdigheter för övergången till förskoleundervisning eller grundläggande utbildning samt att främja elevernas harmoniska utveckling och integrering i det finländska samhället. Målet är dessutom att undervisningen ska stödja och främja elevernas kunskaper i sitt eget modersmål och deras kännedom om sin egen kultur. Målen för undervisningen bestäms närmare i elevens individuella studieprogram inom ramen för den förberedande undervisningen.

Enligt 20 g § i lagen om grundläggande utbildning (*Bildande av undervisningsgrupper*) bildas undervisningsgrupperna utgående från årskurserna. Utbildningsanordnaren beslutar om bildandet av undervisningsgrupper i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen.

Det finns inga bestämmelser på riksnivå om behörigheten för lärare inom förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och avsikten med denna proposition är inte att ändra bestämmelserna om lärarnas behörighet.

2.1.2 Antalet elever med invandrarbakgrund

Antalet elever med invandrarbakgrund ökar hela tiden inom den grundläggande utbildningen. Inom den grundläggande utbildningen har antalet flerspråkiga elever mer än fördubblats under de senaste tio åren. År 2011 fanns det 21 180 flerspråkiga elever vars statistikförda registerspråk var något annat än finska, svenska eller samiska (Laakso 2017), medan antalet redan var 63 591 under höstterminen 2024 (Vipunen, 2024).

Enligt det separata material som undervisnings- och kulturministeriet fått av Statistikcentralen fanns det 8217 elever i den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen år 2023. Av dem var uppskattningsvis 7396, dvs. cirka 90 procent, födda utomlands. Ungefär var tionde elev i förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen var född i Finland. Största delen av dem slutförde den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen vid 6 års ålder.

2.1.3 Finansiering av förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen

Utbildningsanordnarna får statsandel för anordnande av förberedande undervisning för invandrare med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ([1705/2009](#)). Utbildningsanordnarna ersätts för kostnaderna för förberedande undervisning via finansieringssystemet för undervisnings- och kulturverksamhet.

Finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen bestäms på basis av antalet närvaromånader och det per närvaromånad bestämda priset per enhet. Som grund för finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen kan det för en elevs del godkännas högst nio närvaromånader. År 2025 är statsandelen för den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen 1 490 euro per elev och närvaromånad hos kommunala anordnare. I budgeten för 2025 uppgår anslaget för förberedande undervisning till ca 148,9 miljoner euro. Det årliga behovet av anslag grundar sig på antalet närvaromånader två år tidigare, vilket i sin tur är beroende av antalet invandrare. På 2024 års beräkningsdag den 20 september var antalet elever i förberedande undervisning 7 175.

Omkring hälften av eleverna i den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen inleder sina studier i augusti (informationsresursen KOSKI). Finansieringen för finansåret betalas i den förberedande undervisningen på basis av ett på förhand uppskattat antal prestationer. Uppskattningen baserar sig på utfallet för året före det år som föregår finansåret, dvs. antalet faktiska närvaromånader. Vid beräkningen av den preliminära finansieringen för 2025 har man använt uppgifter om faktiska närvaromånader år 2023 som överförts till informationsresursen KOSKI senast den 30 september 2024.

Den preliminära finansieringen baserar sig på en uppskattning och justeras enligt de faktiska prestationerna året efter det år som följer på finansåret, varvid den preliminära finansiering som betalats 2023 justeras enligt utfallet år 2025 och den preliminära finansieringen för 2025 justeras så att den motsvarar utfallet 2027.

Undervisnings- och kulturministeriet kan på ansökan av utbildningsanordnaren, på basis av en betydande förändring, ändra den preliminära finansieringen. Ansökan om ändring ska göras före utgången av september månad det år som föregår finansåret. Ändring i det antal närvaromånader som ligger till grund för den preliminära statsandelsfinansieringen för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen år 2025 ska ha sökts senast den 30 september 2024.

Finansieringen för förberedande undervisning enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet är till 100 procent statsandel och utbildningsanordnaren får inte samtidigt finansiering enligt lagen om statsandel för kommunal basservice för dessa elever. Som en del av justeringen av kostnadsfördelningen drar finansministeriet av kostnaderna för förberedande undervisning från kostnadsunderlaget för statsandelarna för kommunal basservice, varvid dubbel finansiering inte uppstår för dessa elever.

2.1.4 Ordande av förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen

Enligt Utbildningsstyrelsen är den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen avsedd för alla barn och unga i förskole- och grundskoleåldern med invandrarbakgrund som ännu inte har de språkliga färdigheter som behövs för studier inom förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen. Lagstiftningen har kunnat tolkas så att både nyinvandrade och i Finland födda barn och unga med invandrarbakgrund kan delta

i undervisningen. Deltagande i undervisningen förutsätter inte uppehållstillstånd (Utbildningsstyrelsen 4:2017).

Enligt grunderna för läroplanen för den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen integreras eleverna under den förberedande undervisningen i förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen, i finsk- eller svenskspråkiga undervisningsgrupper som motsvarar elevens ålder på det sätt som fastslagits i elevens eget studieprogram. Syftet är att främja integreringen i det finländska samhället, utveckla elevernas studiefärdigheter och kunskaper i svenska eller finska samt mångsidiga kompetens och förmåga att tillägna sig innehållet i de olika läroämnena.

Utgångspunkten för undervisningen i övriga läroämnen inom den förberedande undervisningen är elevens tidigare studier. Under den förberedande undervisningen följer målen och innehållet för de övriga läroämnena i tillämpliga delar målen och innehållet i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. (Grunderna för läroplanen för den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen)

Om en elev har svaga läs- och/eller skrivefärdigheter, ska målen i elevens individuella studieprogram ställas upp så att undervisningen i läsning och skrivning är lämplig för elevens kunskaps- och åldersnivå. Undervisning i elevens eget modersmål främjar också elevens läs- och skrivefärdigheter. Tillräckligt med tid ska reserveras för att eleven ska tillägna sig och befästa sina läs- och skrivefärdigheter. Om elevens färdigheter inte är tillräckliga för studier inom den grundläggande utbildningen, är det viktigt att i elevens studieprogram fästa särskild vikt vid att eleven får tillräckligt stöd i rätt tid vid övergången till den grundläggande utbildningen. (Grunderna för läroplanen för den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen)

I det egna studieprogrammet för en elev inom förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen kan ingå studier i olika läroämnen enligt den grundläggande utbildningens lärokurs. En elev kan få ett intyg över att de ovannämnda studierna har slutförts med godkänt resultat genom att delta i en sådan särskild examen som avses i lagen om grundläggande utbildning.

Som avslutning på den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen får eleven ett intyg över deltagande. I undervisningen som förbereder för den grundläggande utbildningen används inte numerisk bedömning.

Enligt grunderna för läroplanen för grundläggande utbildning (2014) ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva hur man beaktar elevernas språk, språkliga färdigheter och kultur i skolarbetet och hur deras undervisning ordnas i praktiken. Likaså ska utbildningsanordnaren besluta med vilka åtgärder elevernas språkliga och kulturella identitetsutveckling stöds.

Enligt en rapport av Nationella rådet för utbildningsutvärdering har det etablerats två olika huvudalternativ för ordnande av förberedande undervisning: förberedande undervisning i grupp och förberedande undervisning i den grundläggande utbildningens grupper. Av dem som svarade på rådets enkät undervisade 60 procent i första hand i grupp och 40 procent i samband med den grundläggande utbildningen.

2.1.5 Utvärdering av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen

Det är väsentligt att lära sig skolans undervisningsspråk för att utveckla de färdigheter som behövs i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Enligt

respondentgrupperna främjades undervisningens kvalitet av kontakt med elever som talar finska eller svenska som modersmål samt utvecklandet av läromedlen. (Kielellisiä taitoja ja koulunkäytivalmiuksia. Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tila ja vaikuttavuus –arviointi. Karvi julkaisut 19: 2022)

Enligt Nationella centret för utbildningsutvärdering (*nedan NCU*) skulle en del elever behöva förberedande undervisning under en längre tid, i synnerhet är den förberedande undervisningen för kortvarig för elever som kommit till landet sent och i den förberedande undervisningen hinner man då inte säkerställa tillräckliga kunskaper i skolspråket. Enligt utvärderingsresultaten främjar förberedande undervisning och undervisning i det egna modersmålet utvecklingen av elevernas språkkunskaper, skolfärdigheterna och integrationen i det finländska samhället.

Det behövs sakkunnig personal till stöd för skolgången i synnerhet för elever med traumabakgrund från krigs- och krisområden. Mer resurser bör anvisas för undervisning av elever utan läs- och skrivkunskaper. Utbildningsanordnaren bör se till att den förberedande undervisningen utvecklas systematiskt. (Kielellisiä taitoja ja koulunkäytivalmiuksia. Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tila ja vaikuttavuus –arviointi. Karvi julkaisut 19: 2022).

Enligt NCU:s utvärderingsresultat kan man genom förberedande undervisning stödja utvecklingen av kunskaperna i finska, uppnåendet av förskole- och grundskolefärdigheterna och integrationen i det finländska samhället i fråga om elever med invandrabakgrund, om undervisningsarrangemangen och undervisningsförfarandena är smidiga och personalresurserna i skolorna tillräckliga. Eftersom den förberedande undervisningen ofta är splittrad och antalet elever i kommunerna och skolorna varierar, har det inte överallt skapats systematiska undervisningsförfaranden eller riktats tillräckliga resurser till stöd för undervisningen. Dessa frågor inverkar särskilt på möjligheterna att tillgodose stödbehovet hos elever inom den förberedande undervisningen.

Enligt NCU:s utvärderingsresultat finns det utmaningar i integrationspraxisen inom den förberedande undervisningen och den grundläggande utbildningen. Detta påverkas av bristen på kunniga lärare och handledare samt av att samarbetet inom skolan är för begränsat. Samarbetet mellan undervisnings- och handledningspersonalen är inte överallt tillräckligt, eftersom det inte finns smidig praxis eller tillräckliga resurser för det. Samarbetet bör därför intensifieras, eftersom det enligt respondentgrupperna kan främja elevernas tillgång till stöd och utveckla undervisningen. Lärarna inom den förberedande undervisningen anser att samarbete med lärare i olika läroämnen är särskilt viktigt. Lärarnas största behov av fortbildning hänförs sig enligt lärarna till stödjande av elever i en svag ställning, inlärningsvårigheter, bedömning av elevernas språkkunskaper samt bedömning av elevens kunskaps- och färdighetsnivå.

2.2 Stödjande av undervisningsspråket inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

2.2.1 Inledning

Målet med förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen för elever med invandrabakgrund är att ge dem språkliga och andra färdigheter som behövs för att vara jämlika medlemmar i det finländska samhället. Därtill är målet med undervisningen att ge dem förutsättningar för fortsatta studier och arbetslivet. Inläringen av undervisningsspråket stöds på olika sätt, såsom språkmedveten undervisning, stödundervisning i undervisningsspråket och undervisning i lärokursen i finska eller svenska som andraspråk och litteratur (S2), undervisning

i det egna modersmålet samt förberedande undervisning. Den förberedande undervisningen beskrivs ovan i avsnitt 2.1 *Förberedande undervisning*.

2.2.2 Språkmedveten undervisning

Språkets centrala betydelse för undervisningen och lärandet samt hela skolans verksamhetskultur har lyfts fram i 2014 års grunder för läroplanen för den grundläggande utbildningen, enligt vilka utbildningsanordnarna är skyldiga att ordna språkmedveten undervisning. I en språkmedveten skola identifieras språkets centrala betydelse i lärandet, undervisningen, bedömningen och all verksamhet. Det betyder att alla språk värdesätts och syns på ett naturligt sätt i skolans verksamhetskultur. I undervisningen innebär det språkmedvetna arbetssätt, som grundar sig på ett samarbete mellan lärarna. I en språkmedveten skola är varje lärare också språklärare i sitt eget ämne. En språkmedveten undervisning främjar särskilt lärandet hos elever med invandrarbakgrund, men den är samtidigt en del av all undervisning. I förskoleundervisningen främjas språkkunskaperna och utvecklingen av identiteten och självkänslan hos flerspråkiga barn och barn med ett främmande språk som modersmål.

2.2.3 Stödundervisning i undervisningsspråket inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

En elev som inte har tillräckliga kunskaper i undervisningsspråket för att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs har med stöd av 20 b § i lagen om grundläggande utbildning rätt till stödundervisning i undervisningsspråket, som är en av de grupp-specifika stödformerna. Enligt lagen är grupp-specifika stödformer allmän stödundervisning som ges av en lärare och stödundervisning i undervisningsspråket samt undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning.

Med undervisningsspråk avses undervisningsspråket på den studieplats som utbildningsanordnaren anvisat eleven i enlighet med 6 § i lagen om grundläggande utbildning.

Stödundervisningen i undervisningsspråket fokuserar främst på behärskaandet av undervisningsspråket, vilket ger eleven möjlighet att delta i undervisningen och framskrida i studierna. Stödundervisningen i undervisningsspråket jämföras med annan stödundervisning när det gäller ordnandet och genomförandet. (RP 114/2024).

Stödundervisningen i undervisningsspråket kan genomföras pedagogiskt sett mest ändamålsenligt när så många elever som möjligt kan dra nytta av den. Den kan ges antingen under lektioner enligt elevens schema till vilka stödbehovet relaterar eller vid sidan av lektionerna. Stödundervisningen kan ges som kompanjonundervisning i elevens vanliga undervisningsgrupp eller i en mindre grupp t.ex. i delad klass och den gäller endast de stödformer som räknas upp i paragrafen. (RP 114/2024).

Stödundervisningen i undervisningsspråket kan i praktiken främja även invandrarbarnens ställning genom att den främjar barnets och hela familjens integration, genom att förutsättningarna för att lära sig undervisningsspråket och klara av skolgången ökar. (RP 114/2024).

2.2.4 Undervisning i lärokursen i finska eller svenska som andraspråk och litteratur (S2)

Undervisningen i lärokursen i finska eller svenska som andraspråk och litteratur är för närvarande frivillig för kommunerna. Enligt förordningen om timfördelning kan man i stället för i modersmål och litteratur enligt skolans undervisningsspråk undervisa invandrare antingen

helt eller delvis i finska eller svenska enligt en särskild lärokurs avsedd för invandrare. I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen finns mål för lärokursen i finska eller svenska som andraspråk och litteratur (S2) som ingår i läroämnet Modersmål och litteratur.

I grunderna för läroplanen anges när en elev kan studera enligt lärokursen i finska eller svenska som andraspråk och litteratur. En förutsättning är bl.a. att elevens grundläggande språkkunskaper i finska är bristfälliga på något eller några delområden inom språkkunskaperna och att elevens kunskaper i finska ännu inte ger förutsättningar för studier i lärokursen finska och litteratur.

Undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen, undervisning i finska som andraspråk och litteratur (S2) och undervisning i det egna modersmålet genomförs på varierande sätt, och detsamma gäller den språkmedvetna pedagogik som förutsätts av alla lärare. Experterna och lärarna är medvetna om de behov av stöd som elever med invandrarbakgrund i de högre årskurserna har, men den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen har upplevts vara för kort. Andra utmanande faktorer anses vara de varierande undervisningsarrangemangen inom S2-undervisningen samt ämneslärarsystemet för årskurserna 7–9, som gör det svårt att sätta sig in i enskilda elevers situation och bakgrund. I de skolor där det har funnits en lärarresurs för språkligt stödd undervisning har den upplevts vara till nytta, men lärarens arbetsbeskrivning behöver ännu utvecklas och fastställas. (Harju-Autti 2022).

Det språkliga stödet för invandrare i de högre årskurserna varierar enligt kommunernas resurser. Skolans praxis i fråga om språkligt stöd är beroende av flera omständigheter, bl.a. hur stor andel eleverna med invandrarbakgrund utgör av alla elever i skolan samt huruvida det i skolan finns en grupp för undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen. Ur invandrarelevernas synvinkel är det till fördel om det språkliga stödet fortsätter från den förberedande undervisningen till den allmänna undervisningen utan avbrott.

2.2.5 Statsunderstöd för kompletterande undervisning för elever med ett främmande språk som modersmål

I 45 § 2 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ([1705/2009](#)) konstateras följande: ”Anordnare av verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning eller gymnasielagen beviljas, inom ramen för det anslag som anvisats för ändamålet i statsbudgeten, statsunderstöd för sådan undervisning i modersmål och i finska eller svenska som andra språk som ges elever med främmande språk som modersmål samt för stödjande av annan undervisning för dessa elever, när undervisningen utgör ett komplement till förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen, samt för undervisning i modersmål för samiskspråkiga och romanispråkiga elever.”

Undervisnings- och kulturministeriet har utfärdat en förordning om statsunderstöd för kompletterande undervisning inom den grundläggande utbildningen. Berättigade till stöd för undervisning i finska eller svenska som andraspråk och till stöd i annan undervisning är enligt den förordningen (1777/2009) elever med främmande språk som modersmål vars deltagande i sådan undervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning inleddes för högst sex år sedan och som inte behärskar finska eller svenska på en nivå som motsvarar kunskaperna i modersmålet hos en finsk- eller svenskspråkig elev i motsvarande ålder.

2.2.6 Undervisning i det egna modersmålet

Undervisning i elevens eget modersmål är undervisning som kompletterar förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Undervisningen i det egna modersmålet kan räknas till timantalet i den förberedande undervisningen om den ingår i elevens eget studieprogram. I 17 § 3 mom. i grundlagen (731/1999) föreskrivs det om rätten att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Finansieringen av undervisningen i det egna modersmålet baserar sig på 3 § i undervisnings- och kulturministeriets förordning (1777/2009), där det föreskrivs om stödjande av undervisning i det egna modersmålet för elever med samiska, romani och främmande språk som modersmål.

Utbildningsstyrelsen har utarbetat grunder för läroplanen för undervisning i elevens eget modersmål som kompletterar den grundläggande utbildningen för alla de språk som undervisas som elevens eget modersmål. I grunderna för läroplanen har mål och innehåll fastslagits för undervisningen i elevens eget modersmål i en omfattning av två årsveckotimmar för hela den grundläggande utbildningen. Utifrån grunderna utarbetar utbildningsanordnaren en lokal läroplan antingen självständigt eller i samarbete mellan utbildningsanordnarna. Det är frivilligt för utbildningsanordnarna att ordna undervisning i det egna modersmålet och utbildningsanordnaren beslutar om undervisningsarrangemangen. Också elevernas deltagande i undervisningen bygger på frivillighet.

2.3 Morgon- och eftermiddagsverksamhet

2.3.1 Morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever och ordnandet av den i lagstiftningen

Bestämmelserna om morgon- och eftermiddagsverksamhet fogades till lagen om grundläggande utbildning år 2003. Enligt 48 a § i lagen om grundläggande utbildning är syftet med morgon- och eftermiddagsverksamheten bland annat att stödja hemmets och skolans fostrande arbete samt att stödja utvecklingen av barnens känsloliv och barnens etiska utveckling. Morgon- och eftermiddagsverksamheten ska dessutom främja barnens välfärd och jämlikhet i samhället samt förebygga utslagning och öka delaktigheten. Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för och det centrala innehållet i verksamheten i grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamhet (UBS föreskrifter och anvisningar 2011:1). Kommunen ska anta en verksamhetsplan för morgon- och eftermiddagsverksamhet.

Det är frivilligt för kommunerna att ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet. Om kommunen anordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet ska verksamheten enligt 48 b § i lagen om grundläggande utbildning (ordalydelsen träder i kraft 1.8.2025) erbjudas eleverna i årskurs ett och två i alla skolor i kommunen samt i fråga om övriga årskurser de elever som avses i 20 c och 20 i § i den omfattning kommunen beslutar.

Kommunen kan ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet själv eller i samråd med andra kommuner eller skaffa tjänsterna av någon annan offentlig eller privat serviceproducent. Den kan också skaffa tjänsterna genom att betala en serviceproducent understöd för ändamålet. Kommunen svarar för att de tjänster som den skaffar ordnas enligt bestämmelserna om morgon- och eftermiddagsverksamhet i lagen om grundläggande utbildning.

Ansökan till morgon- och eftermiddagsverksamhet ska ske på det sätt som kommunen förutsätter. Kommunen ska på förhand meddela på vilka ställen morgon- och eftermiddagsverksamhet anordnas, vid vilken tidpunkt verksamheten börjar och slutar samt på vilket sätt ansökan till den kommunalt ordnade eller skaffade morgon- och

eftermiddagsverksamheten sker. Vid antagning till morgon- och eftermiddagsverksamhet ska lika antagningsgrunder tillämpas på barnen. När verksamheten ordnas, ska kommunen beakta olika språkgruppers behov samt att de barn som deltar i verksamheten och som enligt 32 § har rätt till stöd för skolresor har möjlighet att använda denna förmån.

Varje barn som deltar i morgon- och eftermiddagsverksamhet ska erbjudas sådan verksamhet antingen 570 (tre timmar per dag) eller 760 timmar (fyra timmar per dag) under skolåret. Verksamhet kan ordnas under skolåret på vardagar i regel mellan klockan 7.00 och 17.00. Verksamheten ska planeras i samråd med hemmen och de som anordnar verksamheten.

2.3.2 Praxis

Morgon- och eftermiddagsverksamhet som ges inom ramen för den grundläggande utbildningen ordnades av 292 kommuner under år 2024. I september 2024 omfattades 59 214 barn av verksamheten. Av dessa var 34 267 elever i årskurs 1, 21 821 elever i årskurs 2 och 3 126 elever i årskurserna 3–9 som behöver särskilt stöd. I verksamheten deltog således 67,6 procent av eleverna i årskurs 1, 40,5 procent av eleverna i årskurs 2 och 5,9 procent av eleverna i årskurs 3–9 som behöver särskilt stöd. (Utbildningsstyrelsen, rapporter för undervisnings- och kulturväsendets finansieringssystem <https://vos.oph.fi/rap/ptr/s24/p55os6vi.html>)

Största delen av barnen deltar i morgon- och eftermiddagsverksamhet tre eller fyra timmar per dag. Kommunen beslutar i vilken omfattning morgon- och eftermiddagsverksamhet erbjuds eleverna i skolornas årskurser ett och två samt i fråga om andra årskurser de elever som avses i 20 c och 20 i §, och utanför verksamheten stannar fortfarande i synnerhet elever i årskurs två som skulle behöva ett verksamhetsställe. Enligt 48 b § i lagen om grundläggande utbildning ska kommunen på förhand meddela på vilka ställen morgon- och eftermiddagsverksamhet anordnas, vid vilken tidpunkt verksamheten börjar och slutar samt på vilket sätt ansökan till den kommunalt ordnade eller skaffade morgon- och eftermiddagsverksamheten sker.

2.3.3 Avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet

Enligt 48 f § i lagen om grundläggande utbildning kan det bestämmas en månadsavgift för morgon- och eftermiddagsverksamhet. Kommunen beslutar om storleken på månadsavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten. Avgiften för 570 timmar får vara högst 120 euro och för 760 timmar högst 160 euro. Kommunen kan således också bestämma om lägre avgifter än lagen anger.

Avgiften får tas ut för varje sådan månad då barnet deltar i morgon- eller eftermiddagsverksamhet. Om morgon- och eftermiddagsverksamhet ordnas högst 10 dagar i månaden, tas endast hälften av avgiften ut. Endast hälften av avgiften tas ut också om barnet på grund av egen sjukdom inte kan delta i verksamheten under en längre tid än 10 dagar under en kalendermånad. Om en frånvaro som beror på egen sjukdom pågår en hel kalendermånad, tas ingen avgift ut. Deltar barnet av någon annan orsak inte i verksamheten under en hel kalendermånad, tas i avgift ut hälften av månadsavgiften. Inga andra avgifter får tas ut för deltagande i verksamheten.

Avgiften ska efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl till det med beaktande av vårdnadshavarens underhållsskyldighet eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Enligt motiveringen till paragrafen (RP 78/2015 rd) kan som vårdsynpunkt anses vara ett större behov av assistans än normalt på grund av att familjen har ett barn med funktionsnedsättning. I motiveringen till lagen betonas vikten av möjligheten att efterskänka eller sänka avgifterna för att familjens låga inkomster inte ska utgöra ett hinder för barnets deltagande i verksamheten.

Enligt motiveringen är det nödvändigt att i alla kommuner informera om möjligheten att anhålla om nedsatt avgift eller att avgiften för morgon- och eftermiddagsverksamhet efterskänks.

Ursprungligen fastställdes avgifterna år 2003 så att den högsta avgiften för 570 timmar är 60 euro. År 2006 ändrades lagen så att det fastställdes en separat maximiavgift om 80 euro för 760 timmar. År 2016 höjdes de maximala månadsavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten med 60 euro för 570 timmar och med 80 euro för 760 timmar, varvid de maximala månadsavgifterna höjdes till 120 euro för 570 timmar och 160 euro för 760 timmar.

Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten är inte bundna till index och det har inte gjorts andra höjningar av dem utöver de som anges ovan. Med beaktande av att maximiavgifterna stannat betydligt efter den allmänna prisutvecklingen, kan det anses motiverat att höja dem och binda dem till index. För närvarande är till exempel klientavgifterna inom småbarnspedagogiken indexbundna på det sätt som föreskrivs i 16 § i lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken (1503/2016).

2.3.4 Statlig finansiering av morgon- och eftermiddagsverksamhet

Statsandelen för morgon- och eftermiddagsverksamhet baserar sig på det pris per enhet som beviljats kommunerna och på ett prestationsbeslut. Grunden för statsandelen utgörs av produkten av antalet handledningstimmar, som används som prestationer, och priset per enhet för handledningstimmar. Priset per enhet är detsamma för alla kommuner. År 2025 är priset per enhet 26,00 euro/handledningstimme. Beslutet om prestationer och priset per enhet fattas inom ramen för statsbudgeten. År 2025 har statsbudgetens anslag för morgon- och eftermiddagsverksamhet varit 50,240 miljoner euro. För driftkostnaderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten beviljas kommunen enligt 19 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet i statsandel 57 procent av det belopp som fås när antalet timmar som fastställts för denna verksamhet som grund för beräkning av statsandelen för kommunen multipliceras med det per timme bestämda priset per enhet.

Som grund för statsandelsfinansieringen för morgon- och eftermiddagsverksamhet år 2025 har använts de ledda timmar (prestationer) som genomförts läsåret 2023–2024 (höstterminen 2023 och vårterminen 2024) och som kommunen har meddelat Utbildningsstyrelsen i basinformationsenkäten hösten 2024.

3 Målsättning

Propositionens syfte är att i enlighet med regeringsprogrammet göra det möjligt att förlänga den förberedande undervisningen till två år i situationer där det bedöms vara nödvändigt. I propositionen föreslås bestämmelser om tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som utbildningsanordnaren kan ordna efter den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen.

Syftet med tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är att stärka de färdigheter i finska eller svenska som eleven behöver och på så sätt främja elevernas balanserade utveckling och integration i det finländska samhället.

Syftet med propositionen är att genom en höjning av de maximiavgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet kompensera kommunerna för den minskning av den statliga finansieringen på 7 miljoner euro som görs i statsandelen för morgon- och

eftermiddagsverksamhet. Syftet med att binda avgifterna till index är att bevara kvaliteten på och omfattningen av kommunernas morgon- och eftermiddagsverksamhet när kostnaderna ökar.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Genom propositionen genomförs åtgärderna enligt regeringsprogrammet genom att göra det möjligt för den förberedande undervisningen att fortsätta med tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen kan enligt förslaget ordnas under högst ett år. Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är avsedd för elever med utländsk bakgrund som inte är födda i Finland. Den förberedande undervisningens fortsättning som tilläggsundervisning riktas till de elever som har det största behovet av fortsatt förberedande undervisning. Sådana elever är elever som har endast begynnande läs- och skrivkunskaper, bristfällig skolhistoria eller elever som kommit till landet i högstadieåldern. Behovet av tilläggsundervisning bedöms enligt elevens situation och behov.

Genom propositionen preciseras också antagningen av elever till förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen så att endast utomlands födda elever med utländsk bakgrund kan delta i undervisningen.

Elever i tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är elever inom den grundläggande utbildningen. Genom propositionen görs det möjligt att enligt utbildningsanordnarens prövning ordna tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas för eleven i samband med den grundläggande utbildningen. Utbildningsanordnaren ska se till att eleven får tillräcklig undervisning för att uppnå tillräckliga grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket.

För genomförande av tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen föreslås det att det till lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet fogas bestämmelser om tilläggsfinansiering som betalas till utbildningsanordnarna. När verksamheten inleds ska finansieringen åren 2026 och 2027 grunda sig på antalet elever i förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen. Från och med 2028 ska finansieringen grunda sig på elevantalet i tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. I lagen om statsandel för kommunal basservice föreslås ett tekniskt tillägg om att den nya finansieringen ska beaktas vid beräkningen.

Privata utbildningsanordnare kan ordna tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen med stöd av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning. Om en privat utbildningsanordnare har ett tillstånd att ordna grundläggande utbildning, kan den ordna tilläggsundervisning för förberedande undervisning med stöd av det.

I fråga om morgon- och eftermiddagsverksamheten föreslås det i enlighet med beslutet vid ramförhandlingarna att de maximavgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet som föreskrivs i lagen om grundläggande utbildning höjs så att kommunernas avgiftsintäkter kompenserar det avdrag på 7 miljoner euro i den statliga finansieringen som görs i statsandelen

för morgon- och eftermiddagsverksamhet. Dessutom föreslås det att avgifterna binds till index, varvid nivån på avgifterna bättre följer kostnadsutvecklingen.

Utöver dessa förslag görs författningstekniska justeringar i lagen om grundläggande utbildning och lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

I samband med ramförhandlingarna för åren 2026–2029 fattade regeringen beslut om att anvisa 13,8 miljoner euro för tilläggsundervisning för förberedande undervisning från och med 2026. Med finansieringen görs det möjligt att förlänga den förberedande undervisningen till två läsår i situationer där det bedöms vara nödvändigt för att säkerställa att eleven har tillräckliga språkliga färdigheter. Till verksamheten riktas därtill 3,5 miljoner euro för utvidgning av den förberedande undervisningen, som det beslutades i samband med regeringsprogrammet, och 2,979 miljoner euro av anslaget för stärkande av den grundläggande utbildningen. Det föreslås att totalt 20,279 miljoner euro anvisas årligen för tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Anslaget betalas årligen till utbildningsanordnarna under moment 29.10.30.

I propositionen föreslås det att tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen riktas till elever som övergår från förberedande undervisning till grundläggande utbildning. Med övergång avses i princip att eleverna som övergår till den grundläggande utbildningen har avslutat den förberedande undervisningen samma eller föregående år. Det är fråga om ett fast anslag, dvs. anslaget ändras inte när kostnaderna eller elevantalet ändras.

Priset per enhet för tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen fås genom att det anslag som reserverats för undervisningen divideras med antalet elever. Finansieringen för finansåret beräknas enligt antalet nya elever under det läsår som föregår finansåret. Priset per enhet minskar när elevantalet ökar och priset per enhet stiger när elevantalet sjunker. För att dämpa en betydande ökning av priset per enhet föreslås det att det för priset per enhet fastställs ett pristak som binds till hemkommunsersättningens grunddel. Pristaket föreslås vara 40 % av hemkommunsersättningens grunddel. Hösten 2024 studerade 7 175 elever i förberedande undervisning. Om alla elever skulle övergå till tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen, skulle priset per enhet bli 2 826 euro. Tilläggsfinansieringen beräknas ungefär motsvara priset per enhet för flexibel grundläggande utbildning, som liksom tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen består av ett fast anslag. Flexibel grundläggande utbildning ordnas i småklasser. Således bedöms finansieringen räcka till för den tilläggsresurs som behövs.

Anslaget fördelas mellan utbildningsanordnarna åren 2026 och 2027 enligt uppgifterna den 20 september året före finansåren i förhållande till elevantalet inom förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen. År 2028 och därefter bestäms utbildningsanordnarens finansiering enligt antalet elever som inlett tilläggsundervisning för förberedande undervisning

som ordnas inom den grundläggande utbildningen under det läsår som föregår finansåret. I praktiken bestäms således prestationerna för finansiering för 2028 under 1.8.2026–31.7.2027.

4.2.1.2 Förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen

I propositionen föreslås det att det preciseras att den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen endast gäller utomlands födda personer med utländsk bakgrund. Enligt statistik som undervisnings- och kulturministeriet fått från Statistikcentralen var ca 10 procent av eleverna inom den förberedande undervisningen år 2023 födda i Finland. Om de i Finland födda eleverna i förberedande undervisning har deltagit i förberedande undervisning i lika många månader som de som är födda utomlands, kan denna avgränsning uppskattas spara anslagen för förberedande undervisning under moment 29.10.30 med högst 10 procent från och med 2028.

4.2.1.3 Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet

Kommunerna meddelar sina årliga avgiftsintäkter från morgon- och eftermiddagsverksamheten till Statskontorets ekonomiska databas, från vilken bl.a. Utbildningsstyrelsen tar uppgifterna för rapportering. År 2023 uppgick avgiftsintäkterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten som kommunerna uppgett enligt Utbildningsstyrelsens rapporter till ca 30,1 miljoner euro. Om intäktsmålet framöver är 7,0 miljoner större är målet att eftersträva en avgiftsintäkt på 37,1 miljoner euro. För att detta mål ska nås krävs det att de maximala avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs med 23,2 procent jämfört med nuläget. De nya maximavgifterna skulle således vara 148 euro för 570 timmar och 197 euro för 760 timmar.

Kommunerna kan skaffa service i form av morgon- och eftermiddagsverksamhet även genom understöd i detta syfte till en serviceproducent. I dessa fall kommer intäkterna från den understödda verksamheten i regel inte kommunen till godo, utan tillfaller serviceproducenten. Enligt Utbildningsstyrelsens rapport om kostnadsuppgifter för 2023 ordnas cirka 20 procent av handledningstimmarna som understödd verksamhet. År 2023 betalade kommunerna ca 29,3 miljoner euro i understöd till serviceproducenter. Om de serviceproducenter som får understöd höjer avgifterna till det föreslagna maximibeloppet, medför detta en besparing för kommunerna till ett motsvarande belopp, om de ökade avgiftsintäkterna beaktas genom att de understöd som kommunerna betalar sänks med beloppet i fråga.

Om kommunerna har en praxis enligt vilken beslut om avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet alltid fattas för ett läsår i sänder och avgifterna inte justeras under läsåret, är det möjligt att dessa kommuner inte får en del av de avgiftsintäkter som är avsedda som kompensation för avdraget och att minskningen av statsandelen för början av 2026 således leder till en förlust för kommunerna eftersom statsandelen för morgon- och eftermiddagsverksamheten minskar redan från och med januari 2026.

Den föreslagna höjningen av avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet har inga konsekvenser för statsfinanserna, eftersom avgifterna styrs till kommunerna. Den minskning av den statliga finansieringen på 7 miljoner euro som gäller statsandelen för morgon- och eftermiddagsverksamhet görs som en del av undervisnings- och kulturministeriets beslut om priser per enhet och prestationer, vilket inte kräver en lagändring.

I propositionen föreslås en indexjustering av klientavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet. I fortsättningen ska det enligt propositionen vara prisindexet för kommunal basservice som ska användas vid justeringen av den högsta avgiften som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet. Indexjusteringarna påverkar inte statsfinanserna. Genom

indexjusteringarna kan man säkerställa att avgifterna i fortsättningen inte stannar efter den allmänna kostnadsutvecklingen

4.2.2 Samhälleliga konsekvenser

4.2.2.1 Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen förbättrar de språkliga färdigheterna hos elever med invandrarbakgrund och därmed deras färdigheter att delta i den grundläggande utbildningen. Detta främjar studieframgången och fullgörandet av den grundläggande utbildningen. Därtill främjar tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen elevernas balanserade utveckling och integration i det finländska samhället.

Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen riktas i synnerhet till elever i en svagare ställning, dvs. elever med endast begynnande läs- och skrivfärdigheter, med en bristfällig skolhistoria eller som har kommit till landet i högstadiesåldern. En högklassig tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen främjar dessa barns välbefinnande och lärande samt förebygger utslagning. Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen har en stor betydelse för skapandet av barnets kamratrelationer och utvecklingen av de sociala färdigheterna. Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är särskilt nyttig för barn som kommer från de mest utsatta förhållandena. Förslaget främjar tillgodoseendet av invandrarnas grundläggande fri- och rättigheter och möjligheter att leva som jämlika medlemmar i samhället genom att det stöder bland annat utbildningen, välbefinnandet, integrationen och delaktigheten.

4.2.2.2 Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet

I propositionen föreslås det att 48 f § i lagen om grundläggande utbildning ändras så att de högsta avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs med cirka 23 procent. En höjning av avgifterna skulle kunna leda till att möjligheterna att delta i verksamheten försvåras i fråga om barn i en socialt och socioekonomiskt svagare ställning. Höjningen kan minska antalet deltagare från nuvarande nivå och försätta en del barn samt flerbarnsfamiljer och barnfamiljer med små inkomster i ojämlig ställning jämfört med andra. Samordningen av familjen och arbetslivet kan också försvåras.

En central samhällspolitisk konsekvens av den reform av morgon- och eftermiddagsverksamheten som fogades till lagen om grundläggande utbildning var enligt regeringens proposition (57/2003) att främja barnens välfärd och jämlikhet, eftersom morgon- och eftermiddagsverksamheten jämnar ut de sociala skillnaderna i barnens livsmiljö. Därtill motiverades reformen med att varje barn ges möjlighet att delta i morgon- och eftermiddagsverksamheten oavsett familjens sociala och socioekonomiska ställning.

I 48 f § 4 mom. i lagen om grundläggande utbildning föreskrivs det om kommunens skyldighet att justera avgiften, om de villkor som ställs i lagen uppfylls. Bestämmelsen om att efterskänka eller sänka den avgift som tas ut av klienterna är viktig, för att det att familjen har små inkomster inte ska bli ett hinder för barnets deltagande i verksamheten. Det är viktigt att kommunerna informerar vårdnadshavarna om möjligheten att ansöka om nedsättning eller efterskänkning av avgiften för morgon- och eftermiddagsverksamhet. Även om det i lagstiftningen ingår en

skyldighet att i vissa situationer efterskänka avgifterna kan det ändå uppstå situationer där höjningarna av avgifterna påverkar individens eller familjens beslut om att överhuvudtaget delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet. Således kan höjningen av avgifterna försvåra deltagandet i morgon- och eftermiddagsverksamheten för vissa barn i en socioekonomiskt svagare ställning, trots att kommunen är skyldig att efterskänka eller nedsätta avgiften.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten erbjuder barnet trevliga aktiviteter i en trygg miljö före och/eller efter skoldagen. Verksamheten omfattar till exempel lek och samvaro med vänner samt vistelse utomhus och motion. Eftersom en del av verksamheten har ett starkt fokus på fysisk aktivitet, är det möjligt att den dagliga fysiska aktiviteten minskar hos barn som uteblir från morgon- och eftermiddagsverksamheten. Därtill kan ensamheten efter skoldagen öka bland barn som uteblir från morgon- och eftermiddagsverksamheten.

Enligt 1 § lagen om småbarnspedagogik (540/2018) gäller rätten till småbarnspedagogik barn som ännu inte nått läropliktsåldern och, då särskilda omständigheter så kräver, även äldre barn. Således kan småbarnspedagogik då särskilda omständigheter så kräver också ges till ett barn i läropliktsåldern. En sådan särskild omständighet kan vara små elevers behov av vård, om kommunen exempelvis inte ordnar sådan morgon- och eftermiddagsverksamhet som avses i lagen om grundläggande utbildning (RP 40/2018 rd). Det är möjligt att en del av de barn som uteblir från morgon- och eftermiddagsverksamheten kan söka sig till småbarnspedagogiken. Det är dock dyrare för kommunerna att ordna småbarnspedagogik än att ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet.

4.2.2.3 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska utbildningen främja bildningen och jämlikheten i samhället och elevernas förutsättningar att delta i utbildning och i övrigt utveckla sig själva under sin livstid. Propositionen stärker elevens förutsättningar att delta i den grundläggande utbildningen och utveckla sig själv så att eleven får tillräcklig undervisning för att uppnå tillräckliga grundläggande språkkunskaper. Propositionen stärker också elevernas kulturella rättigheter och jämlikhet.

Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet

Syftet med morgon- och eftermiddagsverksamheten är att främja barnens välfärd och jämlikhet i samhället samt att förebygga utslagning och öka delaktigheten. Höjningen av avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet kan leda till att vissa barn i en socialt och socioekonomiskt svagare ställning får svårare att delta. Detta kan försätta familjer med många barn och familjer med låga inkomster i en ojämlik ställning. I lagen om grundläggande utbildning ingår dock en skyldighet att efterskänka eller nedsätta avgiften, om det finns skäl till det med beaktande av vårdnadshavarens underhållsskyldighet eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Genom avgifter som motsvarar kostnadsnivån säkerställs också att verksamheten fortsatt håller hög kvalitet.

4.2.2.4 Jämlikhet och jämställdhet

Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Syftet med att öka timantalet inom den förberedande undervisningen är att underlätta integrationen av barn och unga med invandrarbakgrund och att trygga lika möjligheter för dem att delta i den grundläggande utbildningen. På längre sikt kan ökningen av kunskaperna och färdigheterna hos barn med invandrarbakgrund i tilläggsundervisningen inom den förberedande undervisningen minska deras behov av stödundervisning eller andra stödåtgärder samt förebygga marginalisering.

Propositionen bedöms ha en del könskonsekvenser. Undervisningsbranschen är kvinnodominerad och uppskattningsvis är mindre än 30 procent av undervisningspersonalen män (OECD 2020). Propositionens sysselsättningskonsekvenser berör sannolikt kvinnor mer än män.

Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet

Syftet med morgon- och eftermiddagsverksamheten är att främja barnens välfärd och jämlikhet i samhället. Som en del av kontinuiteten i småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ökar morgon- och eftermiddagsverksamheten barnens delaktighet och förebygger marginalisering. I propositionen föreslås det att 48 f § i lagen om grundläggande utbildning ändras så att de högsta avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs med cirka 23 procent.

För att trygga jämlikheten har kommunen i lagstiftningen ålagts att justera avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet när vissa villkor uppfylls. Även om det i lagstiftningen ingår en skyldighet att i vissa situationer efterskänka avgifterna kan det ändå uppstå situationer där höjningarna av avgifterna påverkar individens eller familjens beslut om att överhuvudtaget delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet. Således kan höjningen av avgifterna försvåra deltagandet i morgon- och eftermiddagsverksamheten för vissa barn i en socioekonomiskt svagare ställning, trots att kommunen är skyldig att efterskänka eller nedsätta avgiften. En höjning av avgifterna kan minska antalet deltagare från nuvarande nivå och försätta en del barn samt flerbarnsfamiljer och barnfamiljer med lägre inkomster i ojämlik ställning jämfört med andra. Om höjningen av avgifterna försvårar möjligheterna att samordna arbetslivet och familjelivet är det sannolikt att detta inverkar mest på kvinnors ställning.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten erbjuder barnet trevliga aktiviteter i en trygg miljö före och/eller efter skoldagen. Verksamheten omfattar till exempel lek och samvaro med vänner samt vistelse utomhus och motion. Eftersom en del av verksamheten har ett starkt fokus på fysisk aktivitet, är det möjligt att den dagliga fysiska aktiviteten minskar hos barn som uteblir från morgon- och eftermiddagsverksamheten.

4.2.2.5 Konsekvenser för myndigheterna

Konsekvenser för utbildningsanordnare/kommuner av tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

I propositionen föreskrivs inga nya skyldigheter för kommunerna, utan kommunen kan även i fortsättningen besluta om den ordnar förberedande undervisning och tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen.

De utbildningsanordnare som ordnar tilläggsundervisning för förberedande undervisning uppdaterar de lokala läroplanerna och tar dem i bruk när lagen träder i kraft, dvs. den 1 augusti 2026.

Konsekvenser för Utbildningsstyrelsens verksamhet av tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Propositionen har konsekvenser för läroplansgrunderna och de lokala läroplanerna. Utbildningsstyrelsen ska fastställa grunderna för förskoleundervisningens läroplan, grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och grunderna för läroplanen för den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen. Utbildningsstyrelsen ska komplettera grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och grunderna för läroplanen för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen så att utbildningsanordnarna kan uppdatera de lokala läroplanerna utifrån dem och ta dem i bruk när lagen träder i kraft, dvs. den 1 augusti 2026.

Konsekvenser för kommunerna och undervisnings- och kulturministeriet av ändringarna av avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet

Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet motsvarar i fortsättningen bättre de kostnader som ordnandet av verksamheten medför för kommunerna, vilket bedöms sporra kommunerna att ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet åtminstone i nuvarande omfattning, dock med beaktande av den nedskärning som samtidigt görs i den statliga finansieringen. Höjningen av avgifterna främjar förutsättningarna att ordna högklassig verksamhet.

Om kommunerna beslutar om avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten för hela läsåret 2025–2026, är det möjligt att en del av dessa kommuner kommer att justera avgifterna på nytt fr.o.m. den 1 januari 2026, dvs. att höjningen av maximiavgifterna medför administrativt tillägsarbete av engångskaraktär för dessa kommuner. Därtill medför indexbindningen av maximiavgifterna i fortsättningen att kommunerna vartannat år behöver justera avgifterna samt administrativt tillägsarbete också för undervisnings- och kulturministeriet i och med utarbetandet av ministeriets meddelande. För att minimera det administrativa arbetet föreslås det att justeringarna görs i samma takt som indexjusteringarna av klientavgifterna inom småbarnspedagogiken.

4.2.2.6 Konsekvenser för välfärden

Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Propositionen stöder en balanserad utveckling och integrationen i det finländska samhället i fråga om elever med invandrarbakgrund.

Om eleven inte i den förberedande undervisningen har fått tillräckliga grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket, kan eleven få tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen.

Detta stärker tillgodoseendet av elevernas rättigheter till utbildning och välfärd som tryggas i grundlagen samt bl.a. i FN:s konvention om barnets rättigheter och funktionsrättskonvention. Utgångspunkten för reformen är att stödja uppnåendet av tillräckliga språkliga färdigheter så att eleverna kan uppnå målen för den grundläggande utbildningen.

Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet

Morgon- och eftermiddagsverksamheten erbjuder barnet trevliga aktiviteter i en trygg miljö före och/eller efter skoldagen. Verksamheten omfattar till exempel lek och samvaro med vänner samt vistelse utomhus och motion. Eftersom en del av verksamheten har ett starkt fokus på fysisk aktivitet, är det möjligt att den dagliga fysiska aktiviteten minskar hos barn som uteblir från morgon- och eftermiddagsverksamheten på grund av att avgifterna höjs. Morgon- och eftermiddagsverksamheten minskar den tid som små barn tillbringar ensamma efter skolan utan att en vuxen är närvarande och gör det lättare att förena familj och arbetsliv. I fråga om barn som uteblir från morgon- och eftermiddagsverksamheten i och med de höjda avgifterna kan den tid som de tillbringar ensamma efter skoldagen öka och samordningen av familjen och arbetslivet försvåras.

4.2.2.7 Konsekvenser för barn

Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Med konsekvenserna för barn avses direkta och indirekta konsekvenser som lagförslaget har på barnens livsmiljö, barnen och barnets bästa. Lagförslaget har direkta konsekvenser för barn. Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning förbättrar avsevärt de språkliga färdigheterna hos de barn med invandrarbakgrund som har det största behovet av att den förberedande undervisningen fortsätter. Tilläggsundervisningen riktas till elever som har endast begynnande läs- och skrivkunskaper, bristfällig skolhistoria eller som kommit till landet i högstadietiden. I nuläget har dessa elever inte nödvändigtvis uppnått tillräckliga språkliga färdigheter.

Ordandet av tilläggsundervisning för förberedande undervisning i samband med den grundläggande utbildningen möjliggör växelverkan mellan eleverna och stöder elevernas sociala anpassning till språket och skolan. Vidare främjar detta den naturliga inläringen av både vardagsspråket och undervisningsspråket, vilket inte sker på samma sätt i en separat grupp för förberedande undervisning. Förberedande undervisning i gruppform erbjuder å sin sida eleverna en känslösäker miljö och en lugn övningsmiljö för språkinläring. Förberedande undervisning i gruppform är särskilt viktig för elever med traumatiska erfarenheter och för dem som behöver ett starkt stöd av läraren i början av språkinläringen. (Ahlholm, Väättäinen och Latomaa 2023.)

Propositionen kan bedömas ha positiva konsekvenser för barn och unga med invandrarbakgrund genom att den främjar barnens integration, eftersom tilläggsundervisning för förberedande undervisning förbättrar deras förutsättningar att lära sig undervisningsspråket. Den som lär sig ett språk behöver möjligheter till upprepning och en lugn och trygg lärmiljö. Därför är det ur pedagogisk och didaktisk synvinkel absolut nödvändigt att utnyttja en flexibel smågruppsindelning, oberoende av om den förberedande undervisningen ordnas i gruppform eller i samband med den grundläggande utbildningen. I början behövs en stödd språkmiljö, men senare gynnas eleverna av ett ändamålsenligt språkligt stöd som riktas till inläring av skolans undervisningsspråk och läroämnesinnehåll. (Harju-Autti 2022).

Behoven och livssituationen hos barn med invandrarbakgrund kan variera stort. Till exempel kan barnens behov av social- och hälsovård ha en koppling till barnets livssituation. Syftet med tilläggsundervisningen för förberedande undervisning är dock i första hand att stödja utvecklingen av de språkliga färdigheterna, även om tilläggsundervisningen kan ha mer omfattande konsekvenser för barnens välbefinnande.

Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet

Morgon- och eftermiddagsverksamheten främjar flera av de rättigheter för alla barn som erkänns i FN:s barnkonvention, så som varje barns rätt till fritid, lek och kultur enligt artikel 31. Verksamheten bidrar till att såväl rättigheterna i konventionerna om mänskliga rättigheter som rätten till kultur och bildning som tryggas i grundlagen tillgodoses.

I lagen om grundläggande utbildning föreskrivs om maximavgifterna som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet, så att avgifterna ska hållas på en så skälig nivå att de inte inskränker på barnens deltagande i verksamheten. I propositionen föreslås det att 48 f § i lagen om grundläggande utbildning ändras så att de högsta avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs med cirka 23 procent. För att höjningen av avgifterna inte ska hindra barn i en ekonomiskt svagare ställning från att delta i verksamheten, har det i lagen om grundläggande utbildning skrivits in en skyldighet att efterskänka eller sänka avgiften, om det finns anledning till detta på grund av vårdnadshavarens försörjningsplikt, utkomstförutsättningarna eller vårdsynpunkter. Bestämmelsen som förpliktigar till efterskänkning eller nedsättning av avgiften är viktig för att familjens låga inkomster inte ska utgöra ett hinder för barnens deltagande i morgon- och eftermiddagsverksamheten.

Även om det i lagstiftningen ingår en skyldighet att i vissa situationer efterskänka avgifterna kan det ändå uppstå situationer där höjningarna av avgifterna påverkar individens eller familjens beslut om att överhuvudtaget delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet. En höjning av avgifterna kan minska antalet deltagare från nuvarande nivå och försätta en del barn samt flerbarnsfamiljer och barnfamiljer med låga inkomster i ojämlig ställning jämfört med andra.

Syftet med morgon- och eftermiddagsverksamheten är att främja barnens välfärd, jämlikhet och delaktighet. Utgångspunkten för morgon- och eftermiddagsverksamheten är att erbjuda barnet en trygg uppväxtmiljö. Verksamheten främjar barnets välbefinnande och stöder barnets uppväxt och utveckling samt familjerna och skolan i deras fostringsuppgift. Lagförslaget har direkta konsekvenser för de barn och barnfamiljer som i och med höjningarna av avgifterna inte har ekonomiska möjligheter att i fortsättningen utnyttja morgon- och eftermiddagsverksamheten.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten erbjuder barnet trevliga aktiviteter i en trygg miljö före och/eller efter skoldagen. Verksamheten omfattar till exempel lek och samvaro med vänner samt vistelse utomhus och motion. Eftersom en del av verksamheten har ett starkt fokus på fysisk aktivitet, är det möjligt att den dagliga fysiska aktiviteten minskar hos barn som uteblir från morgon- och eftermiddagsverksamheten.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten minskar den tid som små barn tillbringar ensamma efter skolan utan att en vuxen är närvarande och gör det lättare att förena familj och arbetsliv. I fråga om barn som uteblir från morgon- och eftermiddagsverksamheten i och med de höjda avgifterna kan den tid som de tillbringar ensamma efter skoldagen öka.

4.2.3 Konsekvenser för dataskyddet och informationshanteringen

I den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen och i den föreslagna tilläggsundervisningen för förberedande undervisning behandlas personuppgifter som gäller elever inom den grundläggande utbildningen. Inom dessa tillämpas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) samt den nationella dataskyddslagen (1050/2018) som preciserar och kompletterar den. När det gäller sådan behandling av personuppgifter som omfattas av dataskyddsförordningen är nationell speciallagstiftning möjlig i de fall då förordningen uttryckligen ger medlemsstaterna nationellt handlingsutrymme.

Enligt allmänna dataskyddsförordningen ska behandling av personuppgifter ha en rättslig grund i enlighet med artikel 6 i förordningen. Det får utfärdas nationell lagstiftning som förtydligar dataskyddsförordningen bland annat när behandlingen av personuppgifterna har sin grund i artikel 6.1 c i förordningen, enligt vilken behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Eftersom behandlingen av elevens personuppgifter grundar sig på en lagstadgad skyldighet, kan det således utfärdas nationell lagstiftning om behandlingen av personuppgifter för elever inom den grundläggande utbildningen som preciserar förordningen och det nationella handlingsutrymmet kan utnyttjas.

Den föreslagna tilläggsundervisningen för förberedande undervisning inbegriper behandling av personuppgifter. Personuppgifterna som behandlas är uppgifter om elever inom den grundläggande utbildningen som i första hand behandlas för att utbildningsanordnarna ska kunna fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Grunden för behandling är artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Utbildningsanordnarna behandlar uppgifter om elever som deltar i tilläggsundervisning för förberedande undervisning som en del av andra uppgifter om elever inom den grundläggande utbildningen. Utbildningsanordnarna behandlar redan nu dessa elevers personuppgifter, såsom namn- och kontaktuppgifter. De personuppgifter som ska behandlas enligt den föreslagna lagstiftningen anses inte vara mer omfattande än de personuppgifter och uppgifter om registrerade som behandlas enligt gällande lagstiftning. En ny uppgift i elevförvaltningssystemen i fråga om dessa elever är uppgiften om tilläggsundervisning för förberedande undervisning. Uppgiften om tilläggsundervisning för förberedande undervisning skapas när det ordnas tilläggsundervisning för förberedande undervisning för en elev med invandrarbakgrund i den grundläggande utbildningen. För ordnandet av tilläggsundervisningen antecknas i elevens uppgifter inte uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, såsom uppgifter om elevens etniska ursprung.

Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen är ett grundläggande krav för lagstiftning som grundar sig på en lagstadgad skyldighet att den ska uppfylla ett mål av allmänt intresse, som är proportionellt mot det legitima mål som eftersträvas. Genomförandet av tilläggsundervisning för förberedande undervisning inom den grundläggande utbildningen uppfyller villkoret om allmänt intresse, eftersom tilläggsundervisningen gynnar bl.a. eleven i fråga, de andra eleverna i klassen, skolgemenskapen och indirekt elevens familj. Det är inte möjligt att delta i tilläggsundervisning utan behandling av personuppgifter, och därför anses uppgiftsbehandlingen stå i proportion till det ovannämnda legitima syftet. Dessa uppgifter är nödvändiga och proportionerliga med tanke på användningsändamålet, dvs. anordnandet av tilläggsundervisning för förberedande undervisning. Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter inverkar på de rättigheter som den registrerade förfogar över. När uppgifter i enlighet med artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen behandlas för att fullgöra rättsliga förpliktelser, kan inga invändningar mot behandlingen göras med stöd av artikel 21 i förordningen.

Propositionen medför inga ändringar i tillstånden att ordna utbildning, och propositionen ändrar inte utbildningsanordnarnas ansvar för informationshanteringen, informationsinnehållet, offentligheten eller sekretessen i fråga om den grundläggande utbildningens handlingar eller sätten att lämna ut uppgifter. Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning utgör en del av den grundläggande utbildningen, och tillstånden att ordna grundläggande utbildning ska i fortsättningen också omfatta ordnande av tilläggsundervisning för förberedande undervisning. Till utbildningsanordnarnas elevhanteringssystem fogas som ny elevspecifik uppgift deltagande i tilläggsundervisning för förberedande undervisning. Utbildningsanordnarna kan också ha ett behov av administrativa handlingar och av att föra in dessa i elevhanteringssystemen. Offentligheten, sekretessen och sätten att lämna ut de nya uppgifterna avviker inte från övriga uppgifter inom den grundläggande utbildningen. Således bedöms propositionen inte ändra de

datasäkerhetsåtgärder som utbildningsanordnarna redan använder. Propositionen ändrar inte de befintliga rättigheterna att få uppgifter.

Förutom i utbildningsanordnarnas elevhanteringssystem sparas uppgifter om elever inom den grundläggande utbildningen i Nationella informationsresursen för undervisning och utbildning (*nedan informationsresursen KOSKI*) i enlighet med lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017). Genom propositionen fogas till informationsresursen KOSKI en ny tilläggsuppgift om studierätten inom den grundläggande utbildningen från och med den 1 augusti 2026: Studierätt för tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. För den nya tilläggsuppgiften om den grundläggande utbildningen införs i informationsresursen KOSKI periodens start- och slutdatum. Ändringen inverkar inte på de uppgifter om förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen som förs in i informationsresursen KOSKI.

Framöver ska uppgifterna i informationsresursen KOSKI om elever som deltar i tilläggsundervisning för förberedande undervisning utnyttjas för statistikföring och finansieringsberäkningens behov. Antalet elever som deltar i tilläggsundervisningen ska rapporteras i Utbildningsstyrelsens statistiktjänst Vipunen i samband med andra uppgifter som rapporteras om elever inom den grundläggande utbildningen. Vid beräkningen av finansieringen beaktas elever för vilka det under det läsår som avslutades året före finansåret i tilläggsuppgifterna om studierätten inom den grundläggande utbildningen i informationsresursen KOSKI har antecknats ett startdatum i tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. I fråga om elever inom tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen räknas för finansieringen inte närvaromånaderna utan elevantalet. Propositionen har inga konsekvenser för utnyttjandet av andra uppgifter som förts in i informationsresursen KOSKI (t.ex. antalet elever i förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen).

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Alternativ 1. Det föreskrivs om språkligt stöd till invandrare.

I lagen om grundläggande utbildning införs en helhet om språkligt stöd för invandrare, så att helheten innefattar förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen, lärokursen finska eller svenska som andraspråk och litteratur (S2), bedömning av språkkunskaperna (inklusive läs- och skrivfärdigheter) samt en personlig utbildnings- och stödplan som utarbetas utifrån bedömningen för att stödja den språkliga utvecklingen.

Bedömningen av språkkunskaperna borde göras årligen för att säkerställa att eleverna så snabbt som möjligt övergår till lärokursen finska/svenska och litteratur i läroämnet modersmål och litteratur enligt skolans undervisningsspråk.

Alternativet innebär att kommunerna skulle få nya skyldigheter i fråga om bedömning av elever och elevernas planer samt kostnader i anslutning till dessa till ett belopp av uppskattningsvis 2,2 miljoner euro per år. Det språkliga stödet skulle kräva fortbildning för lärarna. Alternativet skulle också ha konsekvenser för datainsamlingen. Det skulle vara nödvändigt att reservera tillräckligt med tid för utarbetandet av lagstiftning och andra anvisningar i anslutning till helheten för språkligt stöd, eftersom det är fråga om en omfattande helhet.

Alternativ 2. Det föreskrivs att den förberedande undervisningen i sin nuvarande omfattning blir obligatorisk för kommunerna.

Om det i alla kommuner ordnades förberedande undervisning i samma omfattning som i landet i genomsnitt, skulle åtgärdens kostnadseffekt vara cirka 5,7 miljoner euro per år. Åtgärden är ”förmånlig” men inte nödvändigtvis effektiv med beaktande av den nuvarande omfattande organiseringsbasen. Detta alternativ skulle inte verkställa skrivningen i regeringsprogrammet.

Alternativ 3. Den förberedande undervisningen förnyas så att den vid behov kan erbjudas också under längre tid än ett läsår.

Modellens kostnadseffekter beräknas uppgå till cirka 48,3 miljoner euro om man antar att cirka hälften av eleverna (3 600 elever) behöver förberedande undervisning i ytterligare 9 månader. Därtill skulle det vara nödvändigt att juridiskt avgränsa vem som har rätt att fortsätta i den förberedande undervisningen.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Island

Många kommuner på Island ordnar förberedande undervisning för nyanlända elever med begynnande kunskaper i isländska. Ordlandet är inte obligatoriskt enligt lag. Isländska ska undervisas enligt den anpassade lärokursen isländska som andraspråk i 2–4 år efter ankomsten till landet. Syftet med den förberedande undervisningen är att förbättra kunskaperna i isländska, ge färdigheter för studier i den grundläggande utbildningen och dess läroämnen, förbättra samhörigheten med samhället och öka elevens självförtroende och sociala kontakter.

Det finns inga bestämmelser om den förberedande undervisningens omfattning, i allmänhet ges den i högst ett år. Undervisningen ges i grupper inom förberedande undervisning, i samband med den grundläggande utbildningen eller som en kombination av dessa. Undervisningens innehåll har fastställts endast i begränsad form på riksnivå och utbildningsanordnarna och skolorna har stor frihet i fråga om ordlandet av undervisningen och dess innehåll samt i fråga om metoderna för bedömning av språkkunskaperna. För barn med invandrarbakgrund beviljar staten extra finansiering för skolgången, såsom för förberedande undervisning.

Norge

Norge har ingen egentlig förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen. För nyanlända elever kan den grundläggande utbildningen ordnas i anpassad form så att undervisningen kan ske antingen i den grundläggande utbildningens klass, i egna grupper eller i en särskild skola. I undervisningen kan man avvika från den grundläggande utbildningens timfördelning och läsordning i enlighet med barnets bästa. I allmänhet ordnas anpassad grundläggande utbildning i cirka ett år, men högst i två år. Syftet med den anpassade grundläggande utbildningen är att ge eleverna sådana färdigheter i norska att de kan genomgå den grundläggande utbildningen.

Anpassad grundläggande utbildning kan ordnas på heltid eller deltid. Det finns ingen tilläggsfinansiering för anpassat ordnande. Myndigheterna har tagit fram ett riksomfattande verktyg för bedömning av språkkunskaperna för att användas lokalt, men det finns inga nationella bestämmelser om sätten för att bedöma språkkunskaperna.

Svenska

I Sveriges lag finns bestämmelser om förberedande undervisning. Man kan delta i undervisning i en förberedelseklass i högst två år, dock så att man under en del av tiden ska delta i undervisning inom den grundläggande utbildningen. Utbildningsanordnaren får besluta hur mycket förberedande undervisning som ordnas.

Sveriges skollag har en definition av nyanlända elever. En elev anses vara nyanländ i fyra år från ankomsten till Sverige. Staten beviljar inte tilläggsfinansiering för nyanlända elever. I lagen finns bestämmelser om bedömningen av en nyanländ elevs kunskaper och nationellt kartläggningsmaterial har utarbetats för bedömningen. I bedömningen går man igenom elevens skolbakgrund, läsfärdigheter och matematiska färdigheter.

Danmark

Danmark har ingen egentlig förberedande undervisning. Undervisning i danska som andraspråk ges till inflyttade elever i den omfattning och så länge det behövs. Om eleven kan delta i den grundläggande utbildningen får han eller hon kompletterande undervisning i danska som andraspråk. Om elevens språkkunskaper inte är tillräckliga för att delta i den grundläggande utbildningen, kan eleven få grundläggande undervisning i danska till exempel i en separat mottagningsklass. Tyngdpunkten i undervisningen ligger på att övergå till en grupp inom den grundläggande utbildningen så fort som möjligt.

6 Remissvar

Sammanlagt 48 utlåtanden lämnades om propositionen. Utlåtanden lämnades av Esbo stad/sektorn för fostran och lärande, Erilaisten oppijien liitto ry, Finlands svenska lärarförbund FSL, Förbundet Hem och skola, Helsingfors stad, Helsingfors universitet, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Jyväskylä universitet, Kajana stad/bildningssektorn, Kangasala kommun, Nationella centret för utbildningsutvärdering Karvi, Kehitysvammaliitto, Kervo stad, Karleby stad/bildningscentralen, Villmanstrands stad/undervisningsväsendet, Barnombudsmannen, Mannerheims Barnskyddsförbund rf, S:t Michels stad, Mäntsälä kommun/Fostran och bildning, Ungdomsforskningssällskapet rf, Nurmijärvi kommun, Undervisningssektorns fackorganisation OAJ rf, Utbildningsstyrelsen, Uleåborgs stad/bildnings- och kulturtjänster, Rädda barnen rf, Riihimäki stad, Rovaniemi stad, Satakunta välfärdsområde, Sivistysala ry, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Kommunförbund rf, Suomenopettajat ry, Finlands rektorer rf, Finlands somaliska förbund rf, STTK rf, Finlands UNICEF rf, Finlands Föräldraförbund rf, Svenska Finlands folkting, Tammerfors stad/Bildningstjänster, Institutet för hälsa och välfärd, Åbo stad, Vanda stad, Handikappforum rf, Lärarna i småbarnspedagogik rf, diskrimineringsombudsmannens byrå och två privatpersoner.

Utlåtandena kan läsas på adressen [https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM 030:00/2025](https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM_030:00/2025).

Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Remissinstanserna understödde tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen och ansåg att den behövs. Det ansågs vara positivt att det andra året av den förberedande undervisningen genomförs som en integrerad del av den övriga undervisningen och är frivilligt för utbildningsanordnaren. Största delen av remissinstanserna som uttalade sig om detta understödde inte att förberedande undervisning och tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen riktas endast till utomlands födda elever med invandrarbakgrund. Bland de barn

som fötts i invandrarfamiljer i Finland kan det finnas barn som deltar först i förskoleundervisningen, eftersom till exempel småbarnspedagogiken inte är obligatorisk. Å andra sidan ansågs det också vara ändamålsenligt att undervisningen riktas endast till utomlands födda personer med utländsk bakgrund, eftersom den förberedande undervisningen på detta sätt riktas till de elever som har det största behovet av stöd för språkinläring.

Några remissinstanser ansåg att det bör föreskrivas om behörighet för lärare i förberedande undervisning (OAJ, Undervisningssektorns fackorganisation). Å andra sidan ansågs det viktigt att inga ändringar föreslås i undervisningspersonalens behörigheter (Kommunförbundet).

Finansiering av tilläggsundervisningen för förberedande undervisning

Några remissinstanser ansåg att den föreslagna finansieringslösningen i princip fungerar och är i linje med finansieringen av den övriga grundläggande utbildningen. En orsak till oro var ökad ojämlikhet mellan barn och unga till följd av hur kommunerna prioriterar tilläggsundervisning för förberedande undervisning. Utan öronmärkt finansiering kan kvaliteten på och tillgången till den förberedande undervisningen variera allt mer mellan kommunerna. Med den föreslagna finansieringsmodellen ändras priset per enhet beroende på hur många elever som får tilläggsundervisning för förberedande undervisning, vilket försvårar planeringen av verksamheten. Därtill skulle det vara viktigt att det så tidigt som möjligt finns uppgifter om den statsandel som kommunen får med tanke på kommunens budgetberedning. Det föreslogs också att tilläggsfinansieringen för förberedande undervisning skulle fastställas med en elevspecifik koefficient.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten

Största delen av remissinstanserna understödde inte förslaget om att höja avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet till följd av minskningen av den statliga finansieringen som görs i statsandelen. Till exempel diskrimineringsombudsmannen betonade i sitt utlåtande att morgon- och eftermiddagsverksamheten ska vara genuint tillgänglig för alla yngre barn i den grundläggande utbildningen och att ändringar som försämrar jämlikheten inte bör göras. En höjning av maximavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet skulle kompensera kommunerna för den nedskärning i finansieringen som hänför sig till statsandelen. Några remissinstanser ansåg att förslaget om höjning av avgifterna är motiverat, eftersom de sällan har höjts. I kommunerna kan servicen produceras av serviceproducenter som kommunen beviljar verksamhetsunderstöd. Om serviceproducenterna också fakturerar familjerna, kompenserar höjningen av avgifterna inte kommunen för nedskärningarna i statsandelen. Höjningen kan försätta en del barn samt flerbarnsfamiljer och barnfamiljer med låga inkomster i ojämlik ställning jämfört med andra. Det ansågs också att den sammanlagda effekten av nedskärningarna i de sociala förmånerna bör bedömas. Därtill lyfte Kehitysvammaliitto fram i sitt utlåtande att kommunerna och välfärdsområdena bör ges anvisningar om hur kostnaderna ska fördelas mellan kommunerna och välfärdsområdena när ett barn med funktionsnedsättning deltar i morgon- och eftermiddagsverksamhet. Den 17 juni 2025 har undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet sänt ett brev (VN/19213/2025-OKM-1) till kommunerna gällande den primära fostrans- och undervisningslagstiftningen i förhållande till lagen om funktionshindersservice.

Indexjusteringen

Flera remissinstanser ansåg att indexjusteringen gör det möjligt att bättre än för närvarande beakta förändringar i kostnadsnivån och att den därför kan understödjas. Indexjusteringen av

maximiavgifterna ansågs utgöra en risk med tanke på barnfamiljer med en svag ekonomisk ställning.

Bildande av undervisningsgrupper (20 g §)

I remissvaren framfördes det att begreppen är otydliga: vad avses med begreppet ”specialgrupp” och ”en speciallärares undervisning i en specialgrupp”? Utbildningsstyrelsen lyfte fram att en strikt reglering av storleken på undervisningsgrupperna under förskoleundervisningen kan leda till att barnet måste flytta till förskoleundervisning på ett annat verksamhetsställe än det där barnet har deltagit i småbarnspedagogik på heltid.

Utvecklingsförslag

I remissvaren framfördes förslag till utveckling på riksnivå. Det skulle vara viktigt att utveckla graderingen av klientavgiften för morgon- och eftermiddagsverksamheten och vårdnadshavarnas möjlighet att ansöka om nedsättning av avgifterna. Det föreslogs också att det i finansieringssystemet tas in en mekanism för att säkerställa ett visst minimipris per enhet för tilläggsundervisning för förberedande undervisning. Därtill skulle det vara viktigt att på riksnivå skapa tydliga och enhetliga kriterier som anger för vem tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är avsedd. Flera remissinstanser ansåg att konsekvenserna av tilläggsundervisningen bör bedömas på riksnivå regelbundet.

Några remissinstanser önskade att Utbildningsstyrelsen utfärdar tillräckligt detaljerade föreskrifter och anvisningar som stöder det praktiska skolarbetet till stöd för utbildningsanordnarens arbete när reformen genomförs.

En del av remissinstanserna ansåg det vara viktigt att finansieringens genomslag följs upp regelbundet och att det säkerställs att finansieringen riktas som tilläggsresurs till eleverna inom tilläggsundervisningen i form av arbetstimmar för lärarna och inte kanaliseras till skolans övriga verksamhet.

Ändringar till följd av remissvaren

Till följd av remissvaren gjordes det korrigeringar och preciseringar i propositionen och propositionens konsekvensbedömningar kompletterades. Utifrån remissvaren har de begrepp som används i 20 g § preciserats. Sakinnehållet i momenten har tidigare funnits i 2 § i förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) och avsikten är nu att lyfta förordningens sakinhåll till lagnivå. Undervisnings- och kulturministeriet konstaterar att paragrafändringen är av teknisk karaktär och att den inte innehåller några nya skyldigheter för utbildningsanordnaren. Propositionen innehåller inga förslag till ändringar av lagen om småbarnspedagogik.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om grundläggande utbildning

5 §. Annan utbildning och verksamhet. Enligt förslaget fogas till 1 mom. tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Förutom förberedande undervisning kan kommunen ordna tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Ordlandet av tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande

utbildningen är frivilligt för utbildningsanordnaren och undervisningen ges enligt förslaget i anslutning till den grundläggande utbildningen.

Både den förberedande undervisningen och tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är avsedd för invandrare. Med invandrare avses elever med utländsk bakgrund vars bägge föräldrar eller enda kända förälder har fötts i något annat land än Finland

Avgränsningen av den förberedande undervisningen och tilläggsundervisningen för förberedande undervisning till endast utomlands födda elever med utländsk bakgrund skulle rikta den förberedande undervisningen till att gälla de elever som behöver mest stöd för att lära sig finska eller svenska. Elever födda i Finland kan vid behov få till exempel stödundervisning i undervisningsspråket enligt lagen om grundläggande utbildning samt undervisning i lärokursen finska eller svenska som andraspråk och litteratur.

Enligt 2 mom. är tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen avsedd för elever som övergår från förberedande undervisning till grundläggande utbildning och ännu inte har tillräckliga grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket. Med övergång avses i princip att eleverna som övergår till den grundläggande utbildningen har avslutat den förberedande undervisningen samma eller föregående år. Med tanke på elevens bästa är det ändamålsenligt att övergången till tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen sker direkt efter att den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen har avslutats. Med grundläggande språkkunskaper avses sådana kunskaper i finska och svenska som eleven behöver i den grundläggande utbildningen.

Det kan bedömas att de elever som tilläggsundervisningen för förberedande undervisning riktas till är elever som har endast begynnande läs- och skrivfärdigheter, en bristfällig skolhistoria eller som kommit till landet i högstadietiden.

Utbildningsanordnaren beslutar om undervisningsarrangemangen för tilläggsundervisningen för förberedande undervisning. Eleverna inom tilläggsundervisning för förberedande undervisning är elever inom den grundläggande utbildningen. Undervisningen kan ordnas t.ex. som kompanjon- eller samundervisning eller i en mindre grupp, varvid de elever som behöver undervisningen kan vara i ett annat utrymme med en annan lärare.

Det föreslås att bestämmelsen om verksamheten inom flexibel grundläggande utbildning i 1 mom. flyttas till 3 mom. Ändringen är av teknisk karaktär och förtydligar paragrafens struktur.

Bestämmelsen om ordnande av grundläggande utbildning för vuxna i 1 mom. flyttas enligt förslaget till 4 mom. Ändringen är av teknisk karaktär och förtydligar paragrafens struktur.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Till bemyndigandet att utfärda förordning fogas att närmare bestämmelser om målen för den förberedande undervisningen och för tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 6 mom. föreskrivs det att Utbildningsstyrelsen i grunderna för läroplanen bestämmer närmare om styrningen av tilläggsundervisningen för förberedande undervisning och om bedömningen av kunskaperna i undervisningsspråket i anslutning till detta.

9 §. Undervisningens omfattning. I 3 mom. föreskrivs om omfattningen av den förberedande undervisning som ordnas för invandrare. Enligt förslaget fogas till momentet omfattningen av tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen, som är högst ett år. Utbildningsanordnaren ska erbjuda möjlighet till tilläggsundervisning för förberedande undervisning under ett år. Tilläggsundervisning för förberedande undervisning behöver dock inte ordnas för eleven under hela året om eleven inte har behov av undervisningen.

I 4 mom. finns ett bemyndigande att utfärda förordning. I momentet görs en precisering av teknisk natur. Enligt förslaget utfärdas närmare bestämmelser om undervisningens omfattning genom förordning av statsrådet.

20 g §. Bildande av undervisningsgrupper. I 3 och 4 mom. görs tekniska korrigeringar som hänför sig till den redan tidigare godkända reformen av stödet inom den grundläggande utbildningen. Sakinnehållet i momenten har tidigare funnits i 2 § i förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) och avsikten är nu att lyfta förordningens sakinhåll till lagnivå. Inom förskoleundervisningen gäller begränsningen av gruppstorleken endast grupper som får specialundervisning på heltid, dvs. barn som får det starkaste elevspecifika stödet, inte annan smågruppsverksamhet.

I 3 och 4 mom. kompletteras formuleringen undervisning *som ges av en speciallärare i en specialklass* med uttrycket *undervisning i en smågrupp som en speciallärare undervisar på heltid* som lämpar sig bättre för förskoleundervisningen, eftersom det inte finns specialklasser i förskoleundervisningen.

Till 4 mom. fogas också en hänvisning till elever med tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, så att det också föreskrivs om storleken på undervisningsgrupperna för dessa barn i förskoleundervisning från den 1 augusti 2026. Före den 1 augusti 2026 föreskrivs det om samma sak i 2 § 3 mom. i förordningen om grundläggande utbildning. Den förlängda läroplikten slopas i lagstiftningen den 1 augusti 2026 och ersätts av tidigarelagd läroplikt före den grundläggande utbildningen enligt 2 § i läropliktslagen och undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning.

46 §. Grundläggande utbildning för vuxna. Enligt förslaget fogas till 3 mom. tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Således ordnas sådan tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som avses i 5 § inte för en studerande vars skyldighet enligt 26 § 1 mom. att slutföra den grundläggande utbildningen har upphört.

48 a §. Mål och grunder. I 3 mom. föreslås en författningsteknisk ändring, så att meningen om att Utbildningsstyrelsen bereder grunderna i samarbete med forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården stryks. Ifrågavarande forsknings- och utvecklingscentral finns inte längre.

48 f §. Avgifter. Det föreslås att 1 mom. ändras så att den avgift som tas ut för 570 timmar i fortsättningen får vara högst 148 euro i månaden och den avgift som tas ut för 760 timmar högst 197 euro. Avgifterna är fortfarande maximavgifter, dvs. kommunen kan fortfarande besluta att ta ut lägre avgifter än vad som föreskrivs i lagen. Det föreslås inte att övriga moment i paragrafen ändras.

48 g §. Indexbindning av avgifter. Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf om justering av maximibeloppen för månadsavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet. Enligt

paragrafen justeras månadsavgifternas maximibelopp i enlighet med förändringen i prisindexet för kommunal basservice. Vid beräkningen används enligt förslaget prisindexet för kommunal basservice där indextalet för år 2000 är 100. Indexförändringen bildas av kvoten av indextalet för året före justeringsåret och indextalet för året två år tidigare än det året. Det indexjusterade beloppet avrundas till närmaste euro. Justeringarna görs vartannat år, vilket anses vara ett tillräckligt intervall för att följa kostnadsnivån. Enligt förslaget träder de indexjusterade beloppen i kraft den 1 augusti året efter justeringsåret. Undervisnings- och kulturministeriet publicerar de indexjusterade beloppen i Finlands författningssamling i november månad under justeringsåret.

I formuleringen av paragrafen har man beaktat de indexuppdateringar i lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken som finansministeriet föreslagit. Det föreslås att paragrafen träder i kraft så att ministeriet justerar både klientavgifterna inom småbarnspedagogiken och månadsavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet i samma takt alltid under ojämna år.

7.2 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

2 §. Tillämpning av lagen i vissa fall. Det föreslås att 2 mom. 2 punkten ändras så att det till den fogas det nya tillägget som beviljas för tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Det är fråga om egen tilläggsfinansiering för den nya verksamheten som tas från statsandelarna för undervisnings- och kulturverksamhet. Tilläggsfinansieringen betalas utöver statsandelen för basservice. En motsvarande bestämmelse om finansieringen för flexibel grundläggande utbildning finns redan i 6 punkten.

5 §. Grunden för beräkning av finansieringen. Det föreslås att 3 punkten ändras så att det till slutet av den fogas en bestämmelse enligt vilken finansieringen för tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen bestäms på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet.

11 §. Finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Det föreslås att 4 mom. ändras så att det till den fogas en bestämmelse om finansieringen för tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. För de tilläggskostnader som föranleds av tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen kan kommunen, samkommunen eller en privat utbildningsanordnare beviljas, utöver vad som i lagen om statsandel för kommunal basservice föreskrivs om statsandelen för grundläggande utbildning, ett belopp som fås när det antal elever som deltar i tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen multipliceras med det per elev bestämda priset per enhet för den verksamheten.

Enligt förslaget upphävs 6 och 7 mom. som en författningsteknisk åtgärd, eftersom dessa bestämmelser inte längre behövs. Enligt motiveringen till lagen (RP 177/2016 rd) har bestämmelserna anknutit till täckandet av det offentliga hållbarhetsunderskottet enligt statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram som genomfördes åren 2017–2019 och den temporära nedskärningen i den offentliga sektorns semesterpenningar som ingick i det.

29 §. Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt moment enligt vilket undervisnings- och kulturministeriet årligen inom ramen för statsbudgeten fastställer priset per enhet för tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen, dvs. det är fråga om ett fast anslag, på motsvarande sätt som för flexibel grundläggande utbildning. Om antalet

elever är stort, sjunker priset per enhet och om elevantalet minskar stiger priset per enhet. I det fall att elevantalet är lågt föreslås dock en regel, ett så kallat pristak, enligt vilken priset per enhet är högst 40 procent av hemkommunsersättningens grunddel som finansministeriet beslutat om i enlighet med 35 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. På 2025 års finansieringsnivå innebär detta ca 3300 euro. Eftersom grunddelen antas stiga årligen, stiger också pristaket när höjningen i kostnadsnivån beaktas.

48 a §. *Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att det till momentet fogas en bestämmelse enligt vilken elevantalet som används som prestation för finansieringen av tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen inte beräknas enligt beräkningsdagen den 20 september.

Enligt förslaget fogas till paragrafen ett nytt 8 mom. med en separat bestämmelse om fastställandet av elevantalet som används som prestation för finansieringen av tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Det föreslås att finansieringen för finansåret räknas utifrån antalet elever som börjat studera under det läsår enligt 23 § i lagen om grundläggande utbildning som slutar året före finansåret. Således bestäms exempelvis finansieringen för finansåret 2028 enligt antalet elever som börjat studera det läsår som avslutades 2027, dvs. under perioden 1.8.2026–31.7.2027. Under de två första åren 2026 och 2027 används dock prestationer enligt övergångsbestämmelsen som grund för finansieringen.

7.3 Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Som en del av propositionen föreslås det att ikraftträdandebestämmelsen i ändringen av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet som anknyter till reformen av stödet inom den grundläggande utbildningen korrigeras tekniskt med en egen lag så att nya 2–4 mom. fogas till den. Tilläggen hänför sig till reformen av stödet inom den grundläggande utbildningen och den ändring av den förlängda läroplikten som ingår i reformen. Från den 1 augusti 2026 delas den förlängda läroplikten in i tidigare lagd läroplikt för 5–6-åringar och till undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning för elever i grundskoleåldern. Avsikten är dock att finansieringen av verksamheten ska förnyas först från och med finansieringen för 2027, vilket framgår av motiveringen till propositionen (RP 114/2024 rd). Med hjälp av de övergångsbestämmelser som fogas till lagen säkerställs att finansieringen för 2026 blir som planerad, så att elevantalerna och koefficienterna för den förlängda läroplikten, enligt vilka finansiering har reserverats för 2026, ännu tillämpas under perioden 1.8.2026–31.12.2026.

7.4 Lagen om statsandel för kommunal basservice

24 §. *Driftkostnader som ska beaktas vid justering av kostnadsfördelningen.* Det föreslås att det till 1 mom. fogas en ny 7 punkt, enligt vilken kostnaderna för ordnande av den nya tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen beaktas vid justeringen av kostnadsfördelningen enligt 23 §.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I denna proposition föreslås inga bestämmelser på lägre nivå än lag.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 augusti 2026.

På grund av avgränsningen till elever födda i Finland föreslås det att det föreskrivs att elever födda i Finland som före lagens ikraftträdande har inlett förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen får slutföra det timantal som anges i 3 § 3 mom. i förordningen om grundläggande utbildning. Således kan utbildningsanordnaren i enlighet med 48 a § 3 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet anmäla en sådan elevs prestationer som grund för statsandelen.

Ändringen av 48 f § i lagen om grundläggande utbildning som gäller avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet träder dock i kraft redan den 1 januari 2026 för att man med avgifterna ska kunna kompensera minskningen av den statliga finansieringen så fullt ut som möjligt. Bestämmelsen om indexbindning av avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet i 48 g § i lagen om grundläggande utbildning träder i kraft först den 1 augusti 2027 så att hösten 2027 är den första hösten då avgifterna justeras och de justerade avgifterna träder i kraft den 1 augusti 2028. Då sker indexjusteringarna i samma takt som indexjusteringarna av klientavgifterna inom småbarnspedagogiken.

Vid finansieringen av tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen används under de två första verksamhetsåren de övergångsbestämmelser som fogas till lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, eftersom prestationer för den nya verksamheten ännu inte är tillgängliga som grund för finansieringen. Av de nuvarande anordnarna av förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen frågas det genom en separat enkät hur många aktörer som börjar ordna den nya tilläggsundervisningsverksamheten, men det begärs ingen noggrannare uppskattning av elevantalen. Som elevantal som ligger till grund för 2026 och 2027 års finansiering av tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen används enligt förslaget antalet elever i förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen den 20 september året före finansåret. Även om det i finansieringen för 2026 och 2027 är eleverna inom den nuvarande förberedande undervisningen, det vill säga eleverna inom den så kallade första årets verksamhet, som används som prestationer, är finansieringen avsedd att användas för den nya tilläggsundervisningen även under dessa år.

10 Verkställighet och uppföljning

Utbildningsstyrelsen uppdaterar grunderna för de riksomfattande läroplanerna i huvudsak under hösten 2025.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Propositionen har inte samband med andra propositioner.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Viktiga grundläggand fri- och rättigheter som ska beaktas med tanke på propositionen är rätten till jämlikhet och likabehandling enligt 6 § i grundlagen, rätten till liv, personlig frihet och

integritet enligt 7 § i grundlagen, skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen, rätten till utbildning enligt 16 § i grundlagen, rätten till social trygghet enligt 19 § i grundlagen samt det allmännas skyldighet enligt 22 § i grundlagen att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Propositionen bedöms också i förhållande till det kommunala självstyret enligt 121 § i grundlagen.

Propositionen har en koppling till människorättskonventionerna, i synnerhet Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (FördrS 59–60/1991, nedan barnkonventionen).

12.1 Jämlikhet

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Enligt 3 mom. i paragrafen ska barn bemötas som jämlika individer och ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

Enligt artikel 3.1 i barnkonventionen ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ. Enligt artikel 3.2 åtar sig konventionsstaterna att tillförsäkra barnet sådant skydd och sådan omvårdnad som behövs för dess välfärd, med hänsyn tagen till de rättigheter och skyldigheter som tillkommer dess föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet. Konventionsstaterna ska för detta ändamål vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder. Enligt artikel 3.3 ska konventionsstaterna säkerställa att institutioner, tjänster och inrättningar som ansvarar för vård eller skydd av barn uppfyller av behöriga myndigheter fastställda normer, särskilt vad gäller säkerhet, hälsa, personalens antal och lämplighet samt behörig tillsyn. Enligt artikel 23 i barnkonventionen erkänner konventionsstaterna att ett psykiskt eller fysiskt handikappat barn bör åtnjuta ett fullvärdigt och hyggligt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar självförtroende och underlättar barnets aktiva deltagande i samhället. Enligt barnkonventionen har barnet rätt till särskilt skydd.

Jämlikhetsaspekter är viktiga både när det handlar om att genom lag ge medborgarna fördelar och rättigheter och när det är fråga om att ålägga dem skyldigheter. Samtidigt är det typiskt för lagstiftningen att den för ett visst godtagbart samhälleligt intresse skall bemöta människor olika för att främja bland annat faktisk jämlikhet. Grundlagsutskottet har i sin praxis uttryckligen betonat att ur likställighetsprincipen inte kan härledas skarpa gränser för lagstiftarens prövning då man strävar efter en reglering som den rådande samhällsutvecklingen kräver (RP 309/1993 rd och de utlåtanden av grundlagsutskottet som nämns i den samt till exempel GrUU 59/2002 rd, GrUU 1/2006 rd, GrUU 38/2006 rd, GrUU 28/2009 rd, GrUU 64/2010 rd, GrUU 2/2011 rd, GrUU 12/2011 rd, GrUU 11/2012 rd).

Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är avsedd för de elever som övergår från förberedande undervisning till grundläggande utbildning som ännu inte har tillräckliga grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket. Stärkandet av de grundläggande kunskaperna i undervisningsspråket bidrar till att säkerställa att eleven inte hamnar i en ojämlig ställning bland annat på grund av

bristfälliga språkkunskaper. Förslaget gällande tilläggsundervisning för förberedande undervisning främjar således tillgodoseendet av 6 § i grundlagen.

Avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet

I propositionen föreslås det att 48 f § i lagen om grundläggande utbildning ändras så att de högsta avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs med cirka 23 procent.

Enligt artikel 3.1 i FN:s konvention om barnets rättigheter ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn inom myndigheterna och lagstiftningsorganen. Enligt artikel 18.3 i konventionen ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barn till förvärvsarbetande föräldrar har rätt att åtnjuta den barnomsorg som är avsedd för dem. Enligt 48 a § i lagen om grundläggande utbildning är syftet med morgon- och eftermiddagsverksamheten att stödja hemmets och skolans fostrande arbete samt att stödja utvecklingen av barnens känsloliv och barnens etiska utveckling. Morgon- och eftermiddagsverksamheten ska dessutom främja barnens välfärd och jämlikhet i samhället samt förebygga utslagning och öka delaktigheten. Morgon- och eftermiddagsverksamheten erbjuder således barnet en trygg miljö utanför skoldagen, i synnerhet när föräldrarna arbetar.

Enligt grundlagsutskottet kan statsfinansiella sparmål under en lågkonjunktur i och för sig vara en godtagbar grund för att i viss mån göra ingrepp i nivån på de rättigheter som tryggas i grundlagen. Då gäller det dock att beakta att regleringen som helhet inte får äventyra den grundlagsfästa stödförpliktelsen (se t.ex. GrUU 32/2014 rd, s. 2, GrUU 44/2014 rd, s. 3 och GrUU 25/2012 rd, s. 3/I). Utskottet har dock betonat att de så kallade grundlagsenliga uppgifterna är viktiga i synnerhet i lagstiftarens verksamhet och att de måste beaktas också vid utövningen av budgetmakten. Det här bör beaktas när det bestäms var det ska sparas inom statsfinanserna (GrUU 32/2014 rd, s. 2/II, se också GrUB 25/1994 rd, s. 3/II och s. 6). Grundlagsutskottet har till exempel vid bedömningen av indexfrysningen av barnbidraget (RP 116/2012 rd) ansett det vara oroväckande att bestämmelsernas konsekvenser slår hårdast mot familjer med låga inkomster. Grundlagsutskottet ansåg att frysningen delvis uppvägdes av att barnbidraget räknas som inkomst enligt 11 § i lagen om utkomststöd när utkomststöd beviljas, och därmed påverkar indexfrysningen i slutändan inte inkomstnivån i de mest sårbara hushållen som får utkomststöd (se GrUU 25/2012 rd, s. 3).

Det yttersta syftet med de nu föreslagna höjningarna av maximiavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet är att stärka de offentliga finanserna, eftersom de kompenserar kommunerna för nedskärningarna i den statliga finansieringen. Sparåtgärderna som behövs för att bromsa skuldsättningen inom den offentliga ekonomin under denna regeringsperiod är omfattande och påverkar många delområden i samhället. Regeringen har strävat efter att rikta besparingarna så att de orsakar så lite olägenhet som möjligt med tanke på helheten, även om det samhälleliga beslutsfattandet också handlar om värdebaserade val.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten handlar inte om en subjektiv rättighet och i vissa fall kan eventuella höjningar av avgiften eventuellt också ersättas med utkomststöd. Därtill föreskrivs det i lagstiftningen om möjligheten att efterskänka eller nedsätta avgiften. På de grunder som anförts ovan och med beaktande av syftet med den föreslagna ändringen som en åtgärd för att stabilisera statsfinanserna kan propositionen fortfarande anses trygga barnens möjligheter att delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet i tillräcklig utsträckning.

12.2 Kulturella rättigheter

I 16 § i grundlagen föreskrivs det om kulturella rättigheter. Enligt 1 mom. i den paragrafen har alla rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning. I samma moment konstateras att bestämmelser om läroplikten utfärdas genom lag. Enligt motiveringen till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna föreskrivs det i momentet om envars subjektiva rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning. Momentets första och andra mening är avsedda att höra samman så till vida att grundundervisningen avser den undervisning, som hör till läroplikten ([RP 309/1993 rd](#), s. 68/I).

Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Enligt motiveringen till regeringens proposition som gäller reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna täcker bestämmelsen i 16 § 2 mom. om envars rätt att på enahanda grunder i enlighet med den egna förmågan och de egna särskilda behoven erhålla utbildning samt att utveckla sig själv utan hinder av medellöshet utbildningen allt från förskoleundervisning till den högsta undervisningen och vuxenutbildningen ([RP 309/1993 rd](#), s. 68).

Enligt artikel 28 i FN:s barnkonvention erkänner konventionsstaterna barnets rätt till utbildning. Enligt artikel 28.1 e i barnkonventionen ska konventionsstaterna vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott. Enligt artikel 29.1 a i barnkonventionen ska barnets utbildning syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Enligt artikel 4 i barnkonventionen vidtar konventionsstaterna alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa och andra åtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i konventionen.

Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Propositionen stöder tillgodoseendet av de kulturella rättigheterna enligt 16 § i grundlagen och FN:s barnkonvention eftersom barnets förutsättningar att få undervisning förbättras. Propositionen stärker möjligheten att få förberedande undervisning också under ett andra år i situationer där det bedöms vara nödvändigt.

Avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet

Morgon- och eftermiddagsverksamheten främjar flera av de rättigheter för alla barn som erkänns i FN:s barnkonvention, så som varje barns rätt till fritid, lek och kultur enligt artikel 31. Verksamheten bidrar till att såväl rättigheterna i konventionerna om mänskliga rättigheter som rätten till kultur och bildning som tryggas i grundlagen tillgodoses. I lagen om grundläggande utbildning föreskrivs om maximiavgifterna som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet, så att avgifterna ska hållas på en så skälig nivå att de inte inskränker på barnens deltagande i verksamheten. I propositionen föreslås det att 48 f § i lagen om grundläggande utbildning ändras så att de högsta avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs med cirka 23 procent. För att höjningen av avgifterna inte ska hindra barn i en ekonomiskt svagare ställning från att delta i verksamheten, har det i lagen om grundläggande utbildning skrivits in en skyldighet att efterskänka eller sänka avgiften, om det finns anledning till detta på grund av vårdnadshavarens försörjningsplikt, utkomstförutsättningarna eller vårdsynpunkter. Bestämmelsen som förpliktigar till efterskänkning eller nedsättning av avgiften är viktig för att familjens låga inkomster inte ska utgöra ett hinder för barnens deltagande i morgon- och eftermiddagsverksamheten.

12.3 Rätten till social trygghet

Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna tillförsäkra, på det sätt som föreskrivs närmare genom lag, var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna ska också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att dessa har möjlighet att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt.

Bestämmelser om morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever finns i lagen om grundläggande utbildning, och verksamheten utgör således inte juridiskt sett socialservice. Emellertid är syftet med morgon- och eftermiddagsverksamheten bland annat att stödja hemmets och skolans fostrande arbete, främja barnens välfärd och jämlikheten i samhället samt att förebygga marginalisering och att öka delaktigheten. När det gäller målsättningarna är det sålunda fråga om en tjänst som liknar socialväsendets tjänster.

Kommunen är inte skyldig att ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet, och skolelever har inte heller subjektiv rätt till denna service. Eftersom det dock är fråga om en tjänst som ordnats i syfte att främja barnens välfärd, är det motiverat att föreskriva om avgiften som tas ut för detta på lagnivå. Även med tanke på att de grundläggande fri- och rättigheterna ska tillgodoses är det väsentligt att avgiften inte är så hög att servicen blir helt ouppnåelig för dem som behöver den. Grundlagsutskottet har bl.a. i sitt utlåtande GrUU 39/1996 rd fäst vikt vid att de avgifter som tas ut för socialservice ska bestämmas så att de som behöver den även har möjlighet att använda den.

I propositionen föreslås det att 48 f § i lagen om grundläggande utbildning ändras så att de högsta avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet höjs med cirka 23 procent. Med beaktande av att maximiavgifterna stannat betydligt efter den allmänna prisutvecklingen kan en höjning av dem anses motiverad. Därtill ska avgiften fortfarande efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl till det med beaktande av vårdnadshavarens underhållsskyldighet eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Genom bestämmelsen strävar man efter att trygga att även barn i familjer i en svår ekonomisk situation ska ha tillgång till morgon- och eftermiddagsverksamhet. Med anledning av vad som ovan anförts kan propositionen alltså i tillräcklig grad anses trygga alla barns rätt till morgon- och eftermiddagsverksamhet.

12.4 Skydd av personuppgifter

Grundlagens 10 § tryggar skyddet för privatlivet som en grundläggande fri- och rättighet för var och en. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas enligt paragrafens 1 mom. genom lag. Enligt grundlagsutskottets etablerade praxis ingår skyddet av personuppgifter delvis i det skydd av privatlivet som tryggas i samma moment.

Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

För att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter behandlar utbildningsanordnaren elevens personuppgifter i anslutning till tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Utbildningsanordnaren behandlar personuppgifter om elever inom den grundläggande utbildningen, såsom namn- och kontaktuppgifter, i syfte att ordna undervisningen. I elevens uppgifter antecknas inte uppgifter om etniskt ursprung som hör till särskilda kategorier av personuppgifter enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 14/2018 rd) ansett att det i princip räcker med att bestämmelserna om skydd för och behandling av personuppgifter är harmoniserade med

dataskyddsförordningen. Tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter ska enligt utskottet i framtiden i första hand garanteras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella allmänna lag som ska stiftas. I det sammanhanget bör man undvika nationell speciallagstiftning, som bör reserveras för situationer då den är dels tillåten enligt dataskyddsförordningen, dels nödvändig för att tillgodose skyddet för personuppgifter. (se även GrUU 2/2018 rd s.5, GrUU 1/2020 rd s. 2 och GrUU 4/2020 rd s. 8).

Skyddet för personuppgifter som behandlas i tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen tillgodoses med stöd av EU:s allmänna dataskyddsförordning och den allmänna lagstiftningen.

Konsekvenserna för dataskyddet och informationshanteringen behandlas i avsnitt 4.2.3.

12.5 Kommunernas uppgifter

Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Enligt 7 § i kommunallagen (410/2015) sköter kommunen uppgifter som den har åtagit sig med stöd av självstyrelsen samt de uppgifter som föreskrivs för den i lag.

Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Det centrala innehållet i propositionen är att göra det möjligt för kommunen i egenskap av utbildningsanordnare att enligt egen prövning ordna för elever tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Enligt förslaget är det frivilligt för kommunerna att ordna tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Kommunerna ersätts för de kostnader som de nya uppgifterna medför på det sätt som beskrivs närmare i de ekonomiska konsekvenserna.

Avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet

I propositionen föreslås det att kommunen ska kunna höja maximiavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet för att motsvara minskningen i den statliga finansieringen. Enligt förslaget binds maximiavgifterna också till index. Kommunen ska fortfarande efter egen prövning besluta om ordnandet av morgon- och eftermiddagsverksamhet samt om det exakta beloppet på månadsavgifterna som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet.

12.6 Skyldigheten att trygga grundläggande och mänskliga rättigheter

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Till de centralaste metoderna hör att stifta lagar som tryggar och preciserar utövningen av en grundläggande fri- och rättighet (GrUU 43/2020 rd, se RP 309/1993 rd, s. 80/I). De ovannämnda konventionerna om mänskliga rättigheter är förpliktande för staten. Enligt artikel 3.1 i barnkonventionen ska vid alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Staten ska aktivt främja tillgodoseendet av barnens rättigheter och skydda barn mot kränkningar av rättigheter, t.ex. genom att trygga deras rättigheter i lagstiftningen. Propositionen kan anses huvudsakligen främja fullgörandet av 22 § i grundlagen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om grundläggande utbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 5 §, 9 § 3 och 4 mom., 20 g § 3 och 4 mom., 46 § 3 mom., 48 a § 3 mom. och 48 f § 1 mom.,
av dem 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1707/2009 och 163/2022, 9 §:n 3 mom. sådant det lyder i lag 1037/2008, 20 g § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag 1090/2024, 46 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1216/2020, 48 a § 3 mom. sådant det lyder i lag 1136/2003 och 48 f § 1 mom. sådant det lyder i lag 127/2016, samt
fogas till lagen en ny 48 g § som följer:

5 §

Annan utbildning och verksamhet

Kommunen kan för invandrare ordna förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Ovannämnda undervisning ordnas för sådana elever med utländsk bakgrund som inte är födda i Finland.

Påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är avsedd för elever som övergår från förberedande undervisning till grundläggande utbildning och ännu inte har tillräckliga grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket.

Kommunen kan i den omfattning den beslutar ordna flexibel grundläggande utbildning för årskurserna 7–9.

Kommunen beslutar om ordnande av grundläggande utbildning för vuxna.

Närmare bestämmelser om ordnandet av flexibel grundläggande utbildning samt om målen för den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen för invandrare och för påbyggnadsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

I grunderna för läroplanen meddelar Utbildningsstyrelsen närmare föreskrifter om hänvisande till påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning och om bedömningen av kunskaperna i undervisningsspråket i anslutning till detta.

9 §

Undervisningens omfattning

Omfattningen av den förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen motsvarar ett års lärokurs. Påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen kan ordnas för högst ett år.

Närmare bestämmelser om undervisningens omfattning utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 g §

Bildande av undervisningsgrupper

I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass samt i en smågrupp i förskoleundervisningen som en speciallärare undervisar på heltid får det finnas högst tio elever. Ovan nämnda maximistorlek får överskridas tillfälligt.

I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass samt i en smågrupp i förskoleundervisningen som en speciallärare undervisar på heltid får det finnas högst åtta elever som deltar i undervisning enligt 20 i § 1 mom. eller högst åtta elever med tidigare lagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen eller högst sex elever som deltar i undervisning enligt 20 i § 2 mom. i denna lag. Om undervisningen för elever som avses i detta moment ges i samma grupp eller tillsammans med elever som avses i 3 mom. i denna paragraf, bestäms maximistorleken på undervisningsgruppen enligt vilket slags stöd merparten av eleverna i gruppen får. Om undervisningen för en elev som avses i detta moment ges tillsammans med andra elever än sådana som avses i detta moment eller i 3 mom., får undervisningsgruppen omfatta högst 20 elever.

46 §

Grundläggande utbildning för vuxna

Den grundläggande utbildningen för vuxna består, i enlighet med den studerandes behov av kunskande, av ett inledningsskede och ett slutskede eller enbart av slutskedet. Inledningsskedet kan i enlighet med den studerandes behov av kunskande dessutom omfatta ett särskilt läskunnighetsskede. Sådan förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som avses i 5 § ordnas inte för en studerande vars skyldighet enligt 26 § 1 mom. att slutföra den grundläggande utbildningen har upphört. Sådana tidigare slutförda studier eller på annat sätt förvärvat kunskande som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen ska identifieras och erkännas. Den studerandes utgångsnivå ska bestämmas och utbildningsanordnaren och den studerande ska tillsammans utarbeta en individuell studieplan för den studerande, där det fastställs i vilket skede studierna inleds, vilka kurser som ska genomgå och vad som i övrigt hör till studiernas centrala innehåll, studietiden, på vilket sätt studierna ska fullföljas samt andra faktorer som är av betydelse för uppnåendet av målen för utbildningen och som det meddelas närmare föreskrifter om i grunderna för läroplanen. Vid utarbetandet av den individuella studieplanen ska en tidigare individuell studieplan som utarbetats för den studerande beaktas, liksom hur den har förverkligats. Utgångsnivån bestäms vid behov i samarbete med andra myndigheter. Förverkligandet av planen ska följas och vid behov uppdateras.

8 a kap.

Morgon- och eftermiddagsverksamhet

48 a §

Mål och grunder

Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för och det centrala innehållet i den morgon- och eftermiddagsverksamhet som avses i denna lag.

48 f §

Avgifter

För morgon- och eftermiddagsverksamhet kan det bestämmas en månadsavgift. Kommunen beslutar om storleken på månadsavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten. Avgiften för 570 timmar får vara högst 148 euro och för 760 timmar högst 197 euro.

48 g §

Indexbindning av avgifter

Månadsavgifternas maximibelopp enligt 48 f § justeras i enlighet med förändringen i prisindexet för kommunal basservice.

I beräkningarna används prisindexet för kommunal basservice där indextalet för år 2000 är 100. Indexförändringen bildas av kvoten av indextalet för året före justeringsåret och indextalet för året två år tidigare än det året. Det indexjusterade beloppet ska avrundas till närmaste euro.

Justeringarna görs vartannat år. De indexjusterade beloppen träder i kraft den 1 augusti året efter justeringsåret.

Undervisnings- och kulturministeriet publicerar de indexjusterade beloppen i Finlands författningssamling i november månad under justeringsåret.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 48 f § träder dock i kraft den 1 januari 2026 och 48 g § den 1 augusti 2027. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 5 § 1 mom. i denna lag har en i Finland född elev som har inlett förberedande undervisning före ikraftträdandet av denna lag rätt att slutföra det timantal för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

2.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 11 § 6 och 7 mom., sådana de lyder i lag 1486/2016,
ändras 2 § 2 mom. 2 punkten, 5 § 3 punkten, 11 § 4 mom. och 48 a § 1 mom.,
sådana de lyder, 2 § 2 mom. 2 punkten och 11 § 4 mom. i lag 1486/2016, 5 § 3 punkten i lag 1092/2024 och 48 a § 1 mom. i lag 1049/2023, och
fogas till 29 §, sådan den lyder i lagarna 1486/2016, 1049/2023 och 1092/2024, ett nytt 8 mom. och till 48 a §, sådan den lyder i lagarna 1486/2016 och 1049/2023, ett nytt 8 mom. som följer:

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom., föreskrivs i denna lag om finansieringen av

2) sådan förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning samt det tillägg som beviljas för sådan påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som avses i den paragrafen,

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

3) för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning, förskoleundervisning för femåriga elever som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning, undervisning som ordnas utomlands, förskoleundervisning för sexåriga elever som grundar sig på tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, undervisning enligt 20 i § 1 eller 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning, skolhemsundervisning, grundläggande utbildning som ordnas vid en internatskola, förskoleundervisning under det första året av en tvåårig förskoleundervisning som omfattas av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning, flexibel grundläggande utbildning och inledandet av verksamhet som privat utbildningsanordnare på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet, för sådan grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning på basis av antalet kurser och det per kurs bestämda priset per enhet, för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen på basis av antalet närvaromånader och det per närvaromånad bestämda priset per enhet och för påbyggnadsundervisning för förberedande

undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet,

11 §

Finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning

För de tilläggskostnader som föranleds av flexibel grundläggande utbildning beviljas kommunen, samkommunen eller en privat utbildningsanordnare, utöver vad som i lagen om statsandel för kommunal basservice föreskrivs om statsandelen för grundläggande utbildning, ett belopp som fås när det antal elever som deltar i den flexibla grundläggande utbildningen multipliceras med det per elev bestämda priset per enhet för den utbildningen. På motsvarande sätt beviljas för tilläggskostnader för påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen ett belopp som fås när det antal elever som deltar i påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen multipliceras med det per elev bestämda priset per enhet för den utbildningen.

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten priset per enhet för sådan påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten, dock så att priset per enhet är högst 40 procent av hemkommunsersättnings grunddel som finansministeriet beslutat om i enlighet med 35 § i lagen om statsandel för kommunal basservice.

48 a §

Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen

För enligt denna lag finansierad grundläggande utbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning beräknas finansieringen för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret, med undantag av finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen, finansieringen av påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen, finansieringen av den grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning samt skolhemsförhöjningen för sådana studerande som deltar i utbildning som handleder för examensutbildning och är placerade i ett skolhem som har beviljats tillstånd enligt 7 § i den lagen.

Finansieringen för finansåret för påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen räknas utifrån antalet elever som börjat studera under det läsår enligt 23 § i lagen om grundläggande utbildning som slutar året före finansåret.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 48 a § 1 och 8 mom. i denna lag, används vid beräklandet av det elevantal som ligger till grund för 2026 och 2027 års finansiering av påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen antalet elever i förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen den 20 september året före finansåret.

3.

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1092/2024) nya 2–4 mom. som följer:

Med avvikelse från vad som i 48 a § föreskrivs om beräkandet av det elevantal som ligger till grund för 2026 års finansiering av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen (1214/2020) och undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) används som elevantal antalet elever med förlängd läroplikt den 20 september året före finansåret.

Med avvikelse från vad som i 29 § föreskrivs om koefficienter för 2026 års finansiering av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen och undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning används som koefficienter de koefficienter som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

I 2 och 3 mom. används som elevantal och koefficient för 5- och 6-åriga elever med tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen elevantalet och koefficienten för förskoleundervisning för femåringar med förlängd läroplikt. Som elevantal och koefficient för elever i årskurs 1–9 som studerar enligt 20 i § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning används elevantalet och koefficienten för förlängd läroplikt för andra elever än elever med mycket svår utvecklingsstörning. Som elevantal och koefficient för elever i årskurs 1–9 som studerar enligt 20 i § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning används elevantalet och koefficienten för förlängd läroplikt för elever med mycket svår utvecklingsstörning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
fogas i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) 24 § 1 mom., sådant det
lyder delvis ändrat i lagarna 1116/2021 och 1093/2024, en ny 7 punkt som följer:

24 §

Driftskostnader som ska beaktas vid justering av kostnadsfördelningen

Vid justering av kostnadsfördelningen enligt 23 § beaktas kommunernas, samkommunernas
och de andra utbildningsanordnarnas driftskostnader för statsandelsåligganden enligt 1 § som
ligger till grund för statsandel samt driftskostnaderna för ordnande av följande uppgifter som
finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

7) ordnande av påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den
grundläggande utbildningen enligt 5 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 22 september 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Undervisningsminister Anders Adlercreutz

1.

Lag

om ändring av lagen om grundläggande utbildning

I enlighet med riksdagens beslut:

ändras i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 5 §, 9 § 3 och 4 mom., 20 g § 3 och 4 mom., 46 § 3 mom., 48 a § 3 mom. och 48 f § 1 mom.,

av dem 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1707/2009 och 163/2022, 9 §:n 3 mom. sådant det lyder i lag 1037/2008, 20 g § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag 1090/2024, 46 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1216/2020, 48 a § 3 mom. sådant det lyder i lag 1136/2003 och 48 f § 1 mom. sådant det lyder i lag 127/2016, samt fogas till lagen en ny 48 g § som följer:

Gällande lydelse

5 §

Annan utbildning och verksamhet

Kommunen kan ordna förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och, i den omfattning kommunen beslutar, flexibel grundläggande utbildning för årskurserna 7–9. Kommunen beslutar om ordnande av grundläggande utbildning för vuxna.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om ordnandet av flexibel grundläggande utbildning.

Föreslagen lydelse

5 §

Annan utbildning och verksamhet

Kommunen kan för invandrare ordna förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Ovannämnda undervisning ordnas för sådana elever med utländsk bakgrund som inte är födda i Finland.

Påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är avsedd för elever som övergår från förberedande undervisning till grundläggande utbildning och ännu inte har tillräckliga grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket.

Kommunen kan i den omfattning den beslutar ordna flexibel grundläggande utbildning för årskurserna 7–9.

Kommunen beslutar om ordnande av grundläggande utbildning för vuxna.

Närmare bestämmelser om ordnandet av flexibel grundläggande utbildning samt om målen för den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen för

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

invandrare och för påbyggnadsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

I grunderna för läroplanen meddelar Utbildningsstyrelsen närmare föreskrifter om hänvisande till påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning och om bedömningen av kunskaperna i undervisningsspråket i anslutning till detta.

9 §

9 §

Undervisningens omfattning

Undervisningens omfattning

Omfattningen av den förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen motsvarar ett års lärokurs.

Omfattningen av den förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen motsvarar ett års lärokurs. Påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen kan ordnas för högst ett år.

Närmare bestämmelser om undervisningens omfattning utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 g §

20 g §

Bildande av undervisningsgrupper

Bildande av undervisningsgrupper

I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass får det finnas högst tio elever. Specialklassens maximistorlek kan överskridas tillfälligt.

I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass *samt i en smågrupp i förskoleundervisningen som en speciallärare undervisar på heltid* får det finnas högst tio elever. Ovan nämnda maximistorlek får överskridas tillfälligt.

I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass får det finnas högst åtta elever som deltar i undervisning enligt 20 i § 1 mom. eller högst sex elever som deltar i undervisning enligt 20 i § 2 mom. Om undervisningen för elever som avses i detta moment ges i samma grupp eller tillsammans med i 3 mom. avsedda elever, bestäms maximistorleken på

I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass *samt i en smågrupp i förskoleundervisningen som en speciallärare undervisar på heltid* får det finnas högst åtta elever som deltar i undervisning enligt 20 i § 1 mom. *eller högst åtta elever med tidigare lagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen* eller högst sex elever som deltar i undervisning enligt 20 i §

Gällande lydelse

undervisningsgruppen enligt vilket slags stöd merparten av eleverna i gruppen får. Om undervisningen för en elev som avses i detta moment ges tillsammans med andra elever än sådana som avses i detta moment eller i 3 mom., får undervisningsgruppen omfatta högst 20 elever.

46 §

Grundläggande utbildning för vuxna

Den grundläggande utbildningen för vuxna består, i enlighet med den studerandes behov av kunnande, av ett inledningsskede och ett slutskede eller enbart av slutskedet. Inledningsskedet kan i enlighet med den studerandes behov av kunnande dessutom omfatta ett särskilt läskunnighetsskede. Sådan förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen som avses i 5 § ordnas inte för en studerande vars skyldighet enligt 26 § 1 mom. att slutföra den grundläggande utbildningen har upphört. Sådana tidigare slutförda studier eller på annat sätt förvärvat kunnande som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen ska identifieras och erkännas. Den studerandes utgångsnivå ska bestämmas och utbildningsanordnaren och den studerande ska tillsammans utarbeta en individuell studieplan för den studerande, där det fastställs i vilket skede studierna inleds, vilka kurser som ska genomgås och vad som i övrigt hör till studiernas centrala innehåll, studietiden, på vilket sätt studierna ska fullföljas samt andra faktorer som är av betydelse för uppnåendet av målen för utbildningen, vilka anges närmare i grunderna för läroplanen. Vid utarbetandet av den individuella studieplanen ska en tidigare individuell studieplan som utarbetats för den studerande beaktas, liksom hur den har förverkligats. Utgångsnivån

Föreslagen lydelse

2 mom. i denna lag. Om undervisningen för elever som avses i detta moment ges i samma grupp eller tillsammans med elever som avses i 3 mom. i denna paragraf, bestäms maximistorleken på undervisningsgruppen enligt vilket slags stöd merparten av eleverna i gruppen får. Om undervisningen för en elev som avses i detta moment ges tillsammans med andra elever än sådana som avses i detta moment eller i 3 mom., får undervisningsgruppen omfatta högst 20 elever.

46 §

Grundläggande utbildning för vuxna

Den grundläggande utbildningen för vuxna består, i enlighet med den studerandes behov av kunnande, av ett inledningsskede och ett slutskede eller enbart av slutskedet. Inledningsskedet kan i enlighet med den studerandes behov av kunnande dessutom omfatta ett särskilt läskunnighetsskede. Sådan förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som avses i 5 § ordnas inte för en studerande vars skyldighet enligt 26 § 1 mom. att slutföra den grundläggande utbildningen har upphört. Sådana tidigare slutförda studier eller på annat sätt förvärvat kunnande som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen ska identifieras och erkännas. Den studerandes utgångsnivå ska bestämmas och utbildningsanordnaren och den studerande ska tillsammans utarbeta en individuell studieplan för den studerande, där det fastställs i vilket skede studierna inleds, vilka kurser som ska genomgås och vad som i övrigt hör till studiernas centrala innehåll, studietiden, på vilket sätt studierna ska fullföljas samt andra faktorer som är av betydelse för uppnåendet av målen för utbildningen och som det meddelas närmare föreskrifter om i grunderna för läroplanen. Vid utarbetandet av den

Gällande lydelse

bestäms vid behov i samarbete med andra myndigheter. Förverkligandet av planen ska följas, och planen ska vid behov uppdateras.

48 a §

Mål och grunder

Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för och det centrala innehållet i den morgon- och eftermiddagsverksamhet som avses i denna lag (*grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamhet*).
Utbildningsstyrelsen bereder grunderna i samarbete med forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården.

48 f §

Avgifter

För morgon- och eftermiddagsverksamhet kan det bestämmas en månadsavgift. Kommunen beslutar om storleken på månadsavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten. Avgiften för 570 timmar får vara högst 120 euro och för 760 timmar högst 160 euro.

(ny)

Föreslagen lydelse

individuella studieplanen ska en tidigare individuell studieplan som utarbetats för den studerande beaktas, liksom hur den har förverkligats. Utgångsnivån bestäms vid behov i samarbete med andra myndigheter. Förverkligandet av planen ska följas och vid behov uppdateras.

48 a §

Mål och grunder

Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för och det centrala innehållet i den morgon- och eftermiddagsverksamhet som avses i denna lag.

48 f §

Avgifter

För morgon- och eftermiddagsverksamhet kan det bestämmas en månadsavgift. Kommunen beslutar om storleken på månadsavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten. *Avgiften för 570 timmar får vara högst 148 euro och för 760 timmar högst 197 euro.*

48 g §

Indexbindning av avgifter

Månadsavgifternas maximibelopp enligt 48 f § justeras i enlighet med förändringen i prisindexet för kommunal basservice.

I beräkningarna används prisindexet för kommunal basservice där indextalet för år 2000 är 100. Indexförändringen bildas av kvoten av indextalet för året före justeringsåret och indextalet för året två år

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tidigare än det året. Det indexjusterade beloppet ska avrundas till närmaste euro.

Justeringarna görs vartannat år. De indexjusterade beloppen träder i kraft den 1 augusti året efter justeringsåret.

Undervisnings- och kulturministeriet publicerar de indexjusterade beloppen i Finlands författningssamling i november månad under justeringsåret.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 48 f § träder dock i kraft den 1 januari 2026 och 48 g § den 1 augusti 2027. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 5 § 1 mom. i denna lag har en i Finland född elev som har inlett förberedande undervisning före ikraftträdandet av denna lag rätt att slutföra det timantal för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

2.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 11 § 6 och 7 mom., sådana de lyder i lag 1486/2016,
ändras 2 § 2 mom. 2 punkten, 5 § 3 punkten, 11 § 4 mom. och 48 a § 1 mom.,
sådana de lyder, 2 § 2 mom. 2 punkten och 11 § 4 mom. i lag 1486/2016, 5 § 3 punkten i lag 1092/2024 och 48 a § 1 mom. i lag 1049/2023, och
fogas till 29 §, sådan den lyder i lagarna 1486/2016, 1049/2023 och 1092/2024, ett nytt 8 mom. och till 48 a §, sådan den lyder i lagarna 1486/2016 och 1049/2023, ett nytt 8 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom.,
föreskrivs i denna lag om finansieringen av

2) sådan förberedande undervisning före
den grundläggande utbildningen som avses i 5
§ i lagen om grundläggande utbildning,

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna
bestäms enligt kalkylerade grunder.
Finansieringen bestäms

3) för utbildning som handleder för
examensutbildning och som ordnas av en
anordnare av grundläggande utbildning,
förskoleundervisning för femåriga elever som
omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 26 a §
i lagen om grundläggande utbildning,

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom.,
föreskrivs i denna lag om finansieringen av

2) sådan förberedande undervisning före
den grundläggande utbildningen som avses i 5
§ i lagen om grundläggande utbildning *samt
det tillägg som beviljas för sådan
påbyggnadsundervisning för förberedande
undervisning som ordnas inom den
grundläggande utbildningen som avses i den
paragrafen,*

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna
bestäms enligt kalkylerade grunder.
Finansieringen bestäms

3) för utbildning som handleder för
examensutbildning och som ordnas av en
anordnare av grundläggande utbildning,
förskoleundervisning för femåriga elever som
omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 26 a §
i lagen om grundläggande utbildning,

Gällande lydelse

undervisning som ordnas utomlands, förskoleundervisning för sexåriga elever som grundar sig på tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, undervisning enligt 20 i § 1 eller 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning, skolhemsundervisning, grundläggande utbildning som ordnas vid en internatskola, förskoleundervisning under det första året av en tvåårig förskoleundervisning som omfattas av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning, flexibel grundläggande utbildning och inledandet av verksamhet som privat utbildningsanordnare på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet, för sådan grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning på basis av antalet kurser och det per kurs bestämda priset per enhet och för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen på basis av antalet närvaromånader och det per närvaromånad bestämda priset per enhet,

11 §

Finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning

För de tilläggskostnader som föranleds av flexibel grundläggande utbildning kan kommunen, samkommunen eller en privat utbildningsanordnare, utöver vad som i lagen om statsandel för kommunal basservice föreskrivs om statsandelen för grundläggande utbildning, beviljas ett belopp som fås när det antal elever som deltar i den flexibla grundläggande utbildningen multipliceras med det per elev bestämda priset per enhet för den utbildningen.

Föreslagen lydelse

undervisning som ordnas utomlands, förskoleundervisning för sexåriga elever som grundar sig på tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, undervisning enligt 20 i § 1 eller 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning, skolhemsundervisning, grundläggande utbildning som ordnas vid en internatskola, förskoleundervisning under det första året av en tvåårig förskoleundervisning som omfattas av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning, flexibel grundläggande utbildning och inledandet av verksamhet som privat utbildningsanordnare på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet, för sådan grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning på basis av antalet kurser och det per kurs bestämda priset per enhet, för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen på basis av antalet närvaromånader och det per närvaromånad bestämda priset per enhet *och för påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet,*

11 §

Finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning

För de tilläggskostnader som föranleds av flexibel grundläggande utbildning beviljas kommunen, samkommunen eller en privat utbildningsanordnare, utöver vad som i lagen om statsandel för kommunal basservice föreskrivs om statsandelen för grundläggande utbildning, ett belopp som fås när det antal elever som deltar i den flexibla grundläggande utbildningen multipliceras med det per elev bestämda priset per enhet för den utbildningen. *På motsvarande sätt beviljas för tilläggskostnader för påbyggnadsundervisning för förberedande*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen ett belopp som fås när det antal elever som deltar i påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen multipliceras med det per elev bestämda priset per enhet för den utbildningen.

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

(ny)

48 a §

Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen

För enligt denna lag finansierad grundläggande utbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning beräknas finansieringen för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret, med undantag av finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen, finansieringen av den grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning samt skolhemsförhöjningen för sådana studerande som deltar i utbildning som handleder för examensutbildning och är placerade i ett

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten priset per enhet för sådan påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten, dock så att priset per enhet är högst 40 procent av hemkommunsersättningsens grunddel som finansministeriet beslutat om i enlighet med 35 § i lagen om statsandel för kommunal basservice.

48 a §

Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen

För enligt denna lag finansierad grundläggande utbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning beräknas finansieringen för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret, med undantag av finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen, finansieringen av påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen, finansieringen av den grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning

Gällande lydelse

skolhem som har beviljats tillstånd enligt 7 § i lagen om grundläggande utbildning.

(ny)

Föreslagen lydelse

samt skolhemsförhöjningen för sådana studerande som deltar i utbildning som handleder för examensutbildning och är placerade i ett skolhem som har beviljats tillstånd enligt 7 § i den lagen.

Finansieringen för finansåret för påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen räknas utifrån antalet elever som börjat studera under det läsår enligt 23 § i lagen om grundläggande utbildning som slutar året före finansåret.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Med avvikelse från vad som föreskrivs i 48 a § 1 och 8 mom. i denna lag, används vid beräkandet av det elevantal som ligger till grund för 2026 och 2027 års finansiering av påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen antalet elever i förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen den 20 september året före finansåret.*

3.

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
föreslås till ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1092/2024) nya 2–4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(ny)

—————
Med avvikelse från vad som i 48 a § föreskrivs om beräkandet av det elevantal som ligger till grund för 2026 års finansiering av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen (1214/2020) och undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) används som elevantal antalet elever med förlängd läroplikt den 20 september året före finansåret.

Med avvikelse från vad som i 29 § föreskrivs om koefficienter för 2026 års finansiering av tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen och undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning används som koefficienter de koefficienter som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

I 2 och 3 mom. används som elevantal och koefficient för 5- och 6-åriga elever med tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen elevantalet och koefficienten för förskoleundervisning för femåringar med förlängd läroplikt. Som elevantal och koefficient för elever i årskurs 1–9 som studerar enligt 20 i § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning används elevantalet och koefficienten för förlängd läroplikt för andra elever än elever med mycket svår utvecklingsstörning. Som elevantal och koefficient för elever i årskurs 1–9 som studerar enligt 20 i § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning används elevantalet och koefficienten för förlängd läroplikt för elever med mycket svår utvecklingsstörning.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den *20 .*

4.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
fögas i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021), sådant det lyder delvis
ändrat i lagarna 1116/2021 och 1093/2024, en ny 7 punkt som följer:

Gällande lydelse

24 §

Driftskostnader som ska beaktas vid justering av kostnadsfördelningen

Vid justering av kostnadsfördelningen enligt 23 § beaktas kommunernas, samkommunernas och de andra utbildningsanordnarnas driftskostnader för statsandelsåligganden enligt 1 § som ligger till grund för statsandel samt driftskostnaderna för ordnande av följande uppgifter som finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

(ny)

Föreslagen lydelse

24 §

Driftskostnader som ska beaktas vid justering av kostnadsfördelningen

Vid justering av kostnadsfördelningen enligt 23 § beaktas kommunernas, samkommunernas och de andra utbildningsanordnarnas driftskostnader för statsandelsåligganden enligt 1 § som ligger till grund för statsandel samt driftskostnaderna för ordnande av följande uppgifter som finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

7) ordnande av påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen enligt 5 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning.

Denna lag träder i kraft den 20 .